

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 45.

ZATERDAG 10 NOVEMBER 1917.

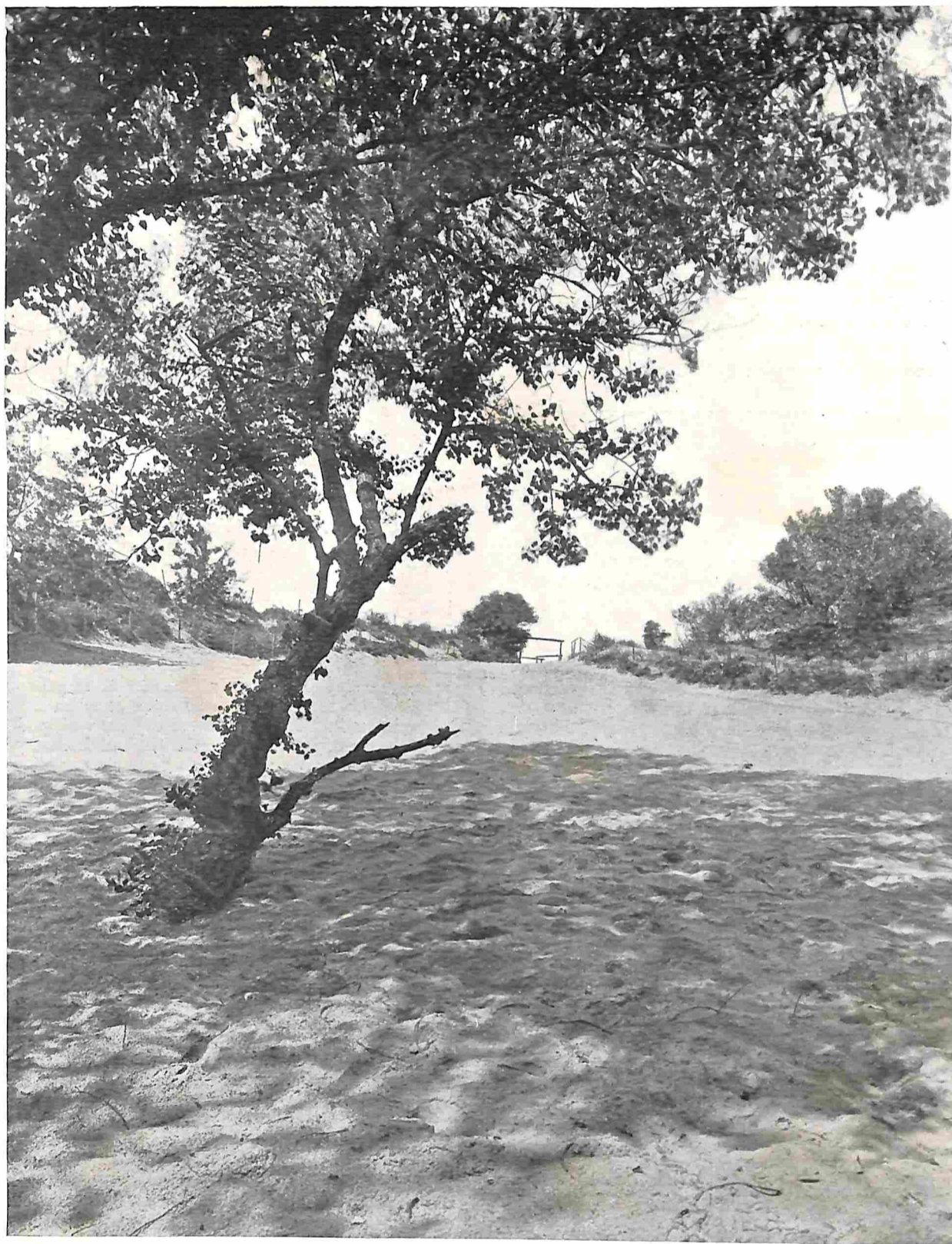

Foto C. Steenberg.

OUDE KENNEMER_HERBERGEN. DE BLINKERT BIJ KRAANTJE LEK.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

JACK DE ZANGER, DOOR HUBERT FOOTNER (5)	BLZ. 530, 540
OUDE KENNEMER HERBERGEN, DOOR S. KALFF,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 529, 532—535
STRIJD, DOOR H. E. KUYLMAN	BLZ. 534
OP PATROUILLE BIJ DE ISONZO, DOOR R. STEFANOVICZ	
SINEFF	„ 536
LEGENDE VAN DEN KLOOSTERGANG, DOOR F. W.	
DRIJVER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 536—538
DE KWARTEL, DOOR J. VIJVERBERG, GEÏLL.	„ 538—539
RUSSISCHE BEELDSPRAAK MET FRANSCHE DUIDELIJK-	
HEID TOEGELICHT, DOOR S.	BLZ. 539
GEVELTJE TE AMERSFOORT, ILLUSTRATIE	„ 540
ONTVANGEN BOEKEN, ENZ.	„ 540

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

JACK DE ZANGER.

EEN GESCHIEDENIS UIT HET HOOG NOORDEN VAN CANADA,

(5) DOOR HUBERT FOOTNER.

HOEVEL Cranston gezegd had, dat Jean Paul Ascota een halfbloed was, was er niets in zijn koperkleurige huid, zijn rechte zwarte haar en zijn woeste, onpeilbare oogen, dat duidde op een vermenging met blank bloed. Hij was gekleed in een goed-passend zwart kostuum, en hij droeg schoenen inplaats van de onveranderlijke mocassins. Dit sombere kostuum werd een beetje kleuriger gemaakt door een mooi blauw hemd met een neergeslagen kraag en een rooden das, en het geheel werd aangevuld door den gebruikelijken vilten hoed met kleurigen, stijven rand. Een bijbel stak een eindje uit zijn zak.

Doch het was de vreemde blik zijner oogen die den man onderscheidde, een strakken, dweependen blik, met een gloed erin als van zorgvuldig verborgen vuur. Woeste, ecstatische, minachtende oogen. Als hij u aankeek, kreeg gij een gevoel alsof er plotseling een gordijn tusschen u beiden neerviel, dat ge niet zien kondt, doch dat versierd was met kabalistische figuren die hij bestudeerde, terwijl hij naar u leek te kijken. In dit alles stak een zekere mate van gemaaktheid. 's Mans kracht was niet te miskennen, doch er was tevens iets kinderlijks in zijn slechts al te duidelijke ijdelheid.

Hij zat op een kist temidden van den kamprommel kalm te rooken, de eenige nietsdoende gestalte, die in zicht was. Tenten, tentpalen, en allerlei kampbenoedigheden lagen aan den enen kant van het pad verstrooid, aan den anderen kant waren de bootslui bezig de voorraden van het gezelschap op te stapelen. Sydney Vassall met zijn inventarislijst, en bijgestaan door Baldwin Ferrie, beiden in een staat die aan verdwazing grensde, zochten tusschen pakken en kisten naar allerlei zoekgeraakte dingen, en die weder wegraakten zoodra ze gevonden waren.

Jack vond Vassall geen bijzonder sympathieke figuur, doch het gezicht van de blanken, die bezig waren te laden, terwijl de Indiaan er bij luierde, leek hem buiten alle verhouding. Zijn woede werd onmiddellijk opgewekt, en na Vassall terzijde te hebben genomen, zeide hij tot hem:

„Kijk eens hier, waarom laten jullie je toch bedriegen door dien schavuit? Als je nu al naar zijn pijpen gaat dansen, zul je hem later nooit den baas blijven.”

Vassall was een typische aide de camp uit de staten, veel beter geschikt voor een danszaal dan voor het leven in de bosschen. De held van een honderdtal salons sloeg nu een tamelijk deerniswekkend figuur in zijn vormeloos „sportcostuum” met

de vele zakken. Zijn veel bewonderde manier van enthustiaste beminnelijkheid zonder aanzien des persoons, scheen hem hier in den steek gelaten te hebben.

„Ja, wat kan ik er aan doen?” zeide hij hulpeloos. „Hij zegt dat hij zelf niet kan werken, want dat hij anders de Indianen die nog op komst zijn, niet de baas zou zijn.”

„Nonsens!” zei Jack. „Als je op marsch bent, moet iedereen meehelpen. Ik zal hem wel eens voor je aan 't werk zetten. Laat me maar eens even zien hoe de tenten moeten komen te staan.”

Vassall legde dankbaar de getroffen schikking uit. Er was een vierkante tent in het midden, met drie kleinere A-tenten er met de opening om heen. Jack mat den grond op en dreef de stokken erin. Na vervolgens het zeildoek op den grond te hebben uitgespreid, alvorens het om de palen te spannen, riep hij opgewekt uit:

„Help eens even een handje, Jan Paul. Hou' de palen eens recht, terwijl ik de touwen aanhaal.”

De halfbloed keek hem met doodbedaarde, langzame brutaliteit aan, en terwijl hij zijn oogen naar zijn pijp neersloeg, drukte hij de tabak met een voorzichtigen vinger erin vast. Hij sloeg de handen om zijn knieën, en leunde achterover met de uitdrukking van iemand, die van een goede grap geniet. Jack werd rood van kwaadheid. Terwijl hij dadelijk het zeildoek liet vallen, ging hij met groote passen op den halfbloed af, terwijl zijn vuisten zich onderwijl balden.

„Kijk eens hier, verwenschte roodhuid die je bent,” zei hij, op eenigszins gedempten toon, „als je niet naar een belediging verzoek wilt luisteren dan heb ik ook nog vuisten aan mijn lijf om 't kracht bij te zetten, begrepen? Dadelijk aan 't werk, en gauw wat, of ik zal je helpen!”

De indiaansche bootslui hielden plotseling met werken op, om te zien wat er zou gebeuren. De donderslag van een crisis was uit den blauwen hemel neergeschoten. Jean Paul was het voorwerp hunner onbegrensde vrees en ontzag en zij schreven hem bovennatuurlijke macht toe. Derhalve verwachtten zij nu den blanke te zien vernietigen.

De halfbloed sloeg langzaam de oogen weder op, doch ditmaal konden zij den laaienden gloed van Jack's blauwe oogen niet goed doorstaan.

Er volgde een kritieke stilte. Met een tartend schouderophalen stond Jean Paul eindelijk op, en volgde Jack naar de tenten. Hij was verslagen zonder dat er aan een van beide zijden een slag gevallen was. Een gemompel van verbazing steeg uit de Indianen op. Jean Paul hoorde het, en het ijzeren element kwam weder in zijn ziel. De blik, dien hij Jack's rug nazond, schitterde van de koude kwaadaardigheid van een gift-slang. Het duurde slechts eenige seconden en de loop der gebeurtenissen in de komende weken werd er door beslist, een loop, die in het einde krankzinnigheid, moord en zelfmoord tengevolge had.

Oppervlakkig gezien echter schoot het werk prachtig op, en tegen den tijd dat er geluncht moest worden, stonden de tenten, en waren de meubelen en de bagage er in geborgen, en Vassall's inventaris, die hem zooveel moeite gegeven had, compleet. Zijn uitbundige dankbaarheid maakte Jack verlegen.

Jack maakte er een eind aan en keerde met onverschillig gezicht naar zijn eigen kamp terug, waar hij zijn maal kookte en het alléén opat.

Terwijl hij daarna bij het vuur zijn geweer zat te poetsen, liet hij de elkaar snel gevolgde gebeurtenissen der laatste vierentwintig uren de revue passeeren op de heerlijke, nonchalante, zelfverzekerde manier, aan jonge menschen eigen, en die hun benijd wordt door ouderen, wat zich uit in een eenigszins medelijdenden glimlach. Zijn gedachten namen ongeveer dezen loop:

„Om op die manier in slaap te worden gemaakt! Verdomme nog aan toe! Maar ik kon ook niet zien wat ik deed. Als 't maar niet zoo donker was geweest!... In ieder geval weet niemand er iets van. 't Is maar gelukkig dat hij me geen blauw oog geslagen heeft. Cranston zelf vertelt 't nooit aan iemand. Hij is 'n eerlijke goeie kerel. Ik moet aannemen dat het noodlot het zoo wilde. Verdomme nog toe!... Maar ik mag hem toch wel. Nou probeert hij weer goeie maatjes met me te worden. Hij zou wel willen dat ik 't meisje trouwde. Ze zou me gauw genoeg nemen. Aardig ding. Mooie oogen! Maar trouwen! Vast niet! D'r is nog zooveel te genieten in de wereld. Ik heb nog lang niet genoeg gehad!... De dochter van den gouverneur! Ook 'n heel aardig zusje. Beroepshengelaarster. Ik ken ze. Heeft 'n heel boekje vol met kunstvlieden voor de mannen. Gooit ze heel handig achter elkaar uit, tot je ernaar hapt, en dan, flop, in de mand bij de andere dooie visch. Maar mij krijg je nooit aan den haak, zusje!... Ik weet zelf ook wel waar Abraham de mosterd haalt. Als je met dat slag van meisjes net doet alsof het je niks kan schelen, worden ze woest!... 't Zou me niks verwonderen als ze Frank al beet had!... Zot toch, dat we mekaar hier ontmoet hebben. Wat keek ie me verschrikt an. Ik zou wel 's willen weten waarom!... Hij is erg veranderd!... Waarschijnlijk komt 't omdat ie aan politiek is gaan doen, en door hebzucht, en omdat ie in de wereld vooruit is gekomen. Wil zich, lijkt 't, niet al te veel afgeven met 'n verlopen sujet zooals ik!... O, heel goed! Die groote pieten kunnen me anders niet verlegen maken. Ze kunnen nog wel een en ander van me leeren!... Die Indiaan

heb ik 's fijn op z'n nummer gezet. Daar heb ik wel slag van. Hij is 'n rare. Ze krijgen later nog last met 'm. En vrouwen zijn d'r ook al bij. Wat 'n prullige uitrusting om daar hier mee te komen ansjouwen!...

Jack's overpeinzingen werden onderbroken door Frank Garrod, die zich een weg baande door het populierenkreupelhout. Jack sprong op met een blijdschap, die slechts iets minder groot was dan die van den vorigen avond, toen zij elkaar voor het eerst ontmoetten.

„Hallo, ouwe jongen!” riep hij uit. „Goed dat je me 's komt opzoeken. Nou kunnen we hier samen eens wat praten.”

Maar het bleek dat Frans enkel gekomen was om Jack te halen. Sir Bryson had den wensch te kennen gegeven hem te danken voor zijn hulp van dien morgen. Jack fronste het voorhoofd, en sloeg onmiddellijk deze eer af, doch na eenig nadenken veranderde hij van gedachten. Er was een plan in zijn hoofd aan het rijpen, dat een onderhoud met Sir Bryson noodzakelijk maakte.

Samen gingen zij terug, terwijl Frank een mislukte poging deed om op zijn gemak te lijken. Hij had iets op het hart, dat was slechts al te duidelijk. Hij begon met iets te zeggen, haperde en zweeg weder. Maar het bleef hem hinderen, en eindelijk kwam het eruit.

„Zeg,” zei hij, op zijn hakkellenden toon, „zoolang als je je werkelijken naam geheim wilt houden, doen we misschien beter niet te laten merken dat we oude vrienden zijn, vindt je ook niet?”

Jack keek hem plotseling aan, terwijl zijn vriendschappelijkheid alle leven verloor.

„We kunnen doen alsof we langzamerhand goede vrienden worden,” ging Garrod voort. „'t Hoefst maar een kwestie van een paar dagen te zijn.”

„Zooals je wilt,” zei Jack koeltjes.

„Maar ik zeg 't alleen om jouw bestwil.”

„Dat is niet noodig,” zei Jack. „'t Kan me niet schelen hoe de menschen me noemen. Je hoeft niet bang te zijn dat ik je nog langer met mijn gezelschap zal lastig vallen.”

„Je begrijpt me niet goed,” mompelde Garrod terneergeslagen.

Doch door deze kwestie op te werpen, had hij zijn doel bereikt, want Jack was daarna nooit weder geheel dezelfde tegen hem.

Een weinig terzijde van de tenten ontwaarde Jack een tafereel, zóó wereldsch als men nog nooit te Fort Cheever aanschouwd had.

Van een afstand keken de jongere Cranstons er vol ontzag naar. Miss Trangmar en haar gezellin zaten in twee van de vouwstoelen zich in de zon te koesteren, terwijl Vassall en Baldwin Ferrie op het gras aan hun voeten uitgestrekt lagen. De eerstgenoemde had, nu zijn dagtaak beëindigd was, zich gekleed in een keurig flanellen pak. Het middelpunt van de groep werd natuurlijk gevormd door de kleine schoone, die er in haar roode zomertoilet even begeerenswaardig, even teer en even kostbaar uitzag als een orchidee. Toen Jack haar in het oog kreeg, zetten zijn neusvleugels zich tegen wil en dank een weinig uit. Schoone dames, die iederen dag een gedaanteverwisseling ondergingen, om nog niet eens te spreken van verscheidene malen per dag, waren iets geheel nieuws voor hem.

Toen de beide mannen op het punt waren de grootste tent binnen te gaan, riep zij met haar lieve, hooge stem: „Stel onzen weldoener eens even voor, meneer Garrod.”

Garrod bracht Jack naar haar toe. Garrod was erg verlegen.

„Ik—ik—” stamelde hij, terwijl hij Jack smeekend aankeek.

„Ze noemen me Jack de Zanger,” zei Jack kalm, met zijn air van „als 't je niet goed is, dan is 't mij ook al 't zelfde.”

„Miss Trangmar, Mevrouw Worsley,” mompelde Garrod, verlicht.

Jack boog stijf.

„Wij zijn u bijzonder dankbaar,” zeide het kleine dametje, terwijl zij hem met groote, dankbare oogen aankeek. „Kapitein Vassall zegt, dat hij nooit zonder u zou zijn klaargekomen.”

Een bevestigend gemompel steeg uit den kring op. Enkel uit koppigheid wilde Jack niet het beleefde antwoord geven dat voor de hand lag. Hij keek de oudste der beide dames aan. Haar uitzicht beviel hem. Zij deed hem denken aan een nichtje van hem uit zijn jongentijd, die altijd zei waar het op stond. Mevrouw Worsley was niet bepaald knap, maar had nogal geestige trekken, was zeer goed gekleed, en had een air van verdraagzaamheid voor menschenlijke tekortkomingen.

„Door Miss Trangmar een plezier te doen, heeft u ons allen bijzonder aan u verplicht,” zeide Baldwin Ferrie, lachend. Hij was een klein mannetje dat het erg goed bedoelde.

„Ja, waarachtig,” voegde Vassall erbij, „want als zij terneergeslagen is, zijn we allemaal in de put.”

Iedereen lachte.

„Goeie hemel!” riep Linda Trangmar uit, „men zou denken dat ik een allerverschrikkelijkst humeur had, en jullie allemaal voortdurend in doodsangst liet verkeeren!”

Er ging een koor van ontkenkende uitroepen op. Jack voelde een lichte walging. Hij wendde het hoofd af. Het meisje wierp heimelijk een verlangenden blik naar zijn van minachting sprekend profiel, den blonden haarbos, de koude blauwe oogen en den vastberaden mond. Ook zij was zich plotseling bewust geworden van den alles behalve degelijken gesprekston. Zij vroeg zich af welke geheimen het trotsche, jeugdige masker verborg. Zij vroeg zich af of er misschien een vrouw was, voor wie hij dit masker liet

vallen, en of die vrouw knapper was dan zijzelve. Onderwijl had Jack een gevoel van boeman terwijl hij daar zoo bij stond. Hij moest toch iets zeggen, het deed er niet toe wat, om hun te laten zien dat hij niet verbluft was door hun zelfbewuste wereldschheid. Hij richtte zich tot Vassall.

„Heeft u verder geen last met den Indiaan gehad?”

„Neen, heelemaal niet,” zeide Vassall. „Hij is nu met een paar van het werkvolk hier weg.”

Garrod maakte gebruik van de volgende gesprekspauze om te zeggen:

„Sir Bryson wacht ons.”

Jack boog nogmaals en blies op behoorlijke wijze den aftocht.

„Ik heb je wel gezegd, dat hij een gentleman is,” zei Linda tot Mevrouw Worsley.

Dit feit was ook mevrouw Worsley opgevallen, doch zooals een chaperone paste, zeide zij voorzichtig: „Hij is tamelijk bruusk in zijn optreden.”

„Maar hij heeft in ieder geval manieren,” merkte Linda listig op.

„Wij weten hoegenaamd niets van hem, beste kind.”

„Dat is het juist,” zeide Linda. „Stel je toch voor, dat je een waar mysterie ontmoet in deze nuchtere tijden. Ik zal probeeren zijn werkelijken naam te ontdekken.”

„Men zegt, dat het niet beleefd is in deze streken naar iemands verleden te informeerden,” opperde Vassall schertsend.

„En ook niet erg veilig,” zeide mevrouw Worsley.

„Wie denkt er nu aan veiligheid?” riep Linda uit. „Ik ben naar het Noorden gekomen om avonturen te zoeken, en ik wil ze beleven ook! Vindt je hem niet knap!” voegde zij er ondeugend bij.

De beide mannen stemden dit toe zonder enig enthousiasme.

In de hoofdtent zat Sir Bryson Trangmar aan een tafel, en zag er uit als het gepersonifieerde fatsoen. Er lagen verscheidene stapels officieele documenten en allerhande andere papieren voor hem, waarin hij verdiept leek te zijn. Het was opmerkenswaardig dat zijn grootste zorg was, de stapels met mathematische juistheid te rangschikken. Aldoor was hij bezig ze recht te schikken. Eerst negeerde hij Jack. Terwijl hij Garrod eenige documenten overhandigde, zeide hij:

„Die zijn nu gereed om te verzenden, meneer Garrod. Wilt u denken aan de instructies die ik er u over gegeven heb?”

Garrod trok zich naar een andere tafel terug. Hij begon de verschillende documenten te vouwen en in enveloppen te doen, doch aan de gespannen houding van zijn hoofd was het te zien dat hij alles wat er gezegd werd, nauwkeurig volgde.

Sir Bryson deed alsof hij zich nu eerst van Jack's tegenwoordigheid bewust werd.

Hij nam hem op, zooals men een mooi paard opneemt. „Dus dit is het jongemensch dat vanmorgen zoo goed geholpen heeft?” zeide hij met een zwaarwichtig welwillenden glimlach.

Jack onderdrukte een aandrang om hem in zijn gezicht uit te lachen.

„We zijn u zeer verplicht, jongmensch — bijzonder veel verplicht,” zeide Sir Bryson plechtig.

„O, 't had niets te beteekenen, meneer,” zei Jack, plotseling glimlachend. Hij wist dat als de gouverneur hem aankeek, hij in lachen zou uitbarsten.

„Ik zou u nu graag eenige vragen willen stellen omtrent den Grooten Canyon,” vervolgde Sir Bryson, „Men zegt me, dat u dien goed kent.”

„Ik kom er juist vandaan,” zei Jack.

„Is er een goede weg heen om langs te trekken?”

„Ik ben de rivier afgekomen. Maar ik ken den weg wel. Hij is goed te begaan. Er zijn geen muskegs en de overgangen zijn goed.”

„Kent u den Canyon goed?”

„Ik heb er drie maanden lang boven gewerkt.”

Sir Bryson vereerde Jack met een blik uit zijn kraalooigjes. „H'm!” zeide hij. En toen plotseling vervolgde hij: „Is u voor de volgende maand of zoo vrij?”

Garrod sloeg de oogen verschrikt op.

„Dat hangt er van af,” zeide Jack.

„Is u bereid een aanbod in overweging te nemen om ons gezelschap als gids te dienen?”

Garrod moest zich op de lippen bijten om het protest in te houden dat in hem opkwam.

„Als het een aanbod is dat me aanstaat,” zei Jack bedaard.

Sir Bryson opende de oogen. „Drie dollar per dag en alles vrij,” zei hij kortaf.

Jack glimlachte en schudde het hoofd. „Dat is het gewone loon van een blanke in deze streken,” zeide hij. „Maar dit is een verantwoordelijk baantje. Ik moet minstens vijf dollar hebben.”

Sir Bryson trok een verschrikt gezicht.

„Geen kwestie van!” riep hij uit.

„Ik ben er heelemaal niet happig op, wat u me ook biedt,” zei Jack. „'t Zal een moeilijke tocht zijn. U is erg slecht ingespannen...”

„Wij hebben al wat nodig is!” riep Sir Bryson uit.

„Behalve het noodzakelijke,” zei Jack. „Bovendien had u van te voren manvolk moeten aannemen, goeie pakkers, bootslui en houthakkers. Zoo maar direct kunnen we geen goed materiaal krijgen, en ik wil de schuld niet krijgen van wat er verkeerd gaat door het toedoen van anderen.”

(Vervolg op blz. 540 van dit nummer.)

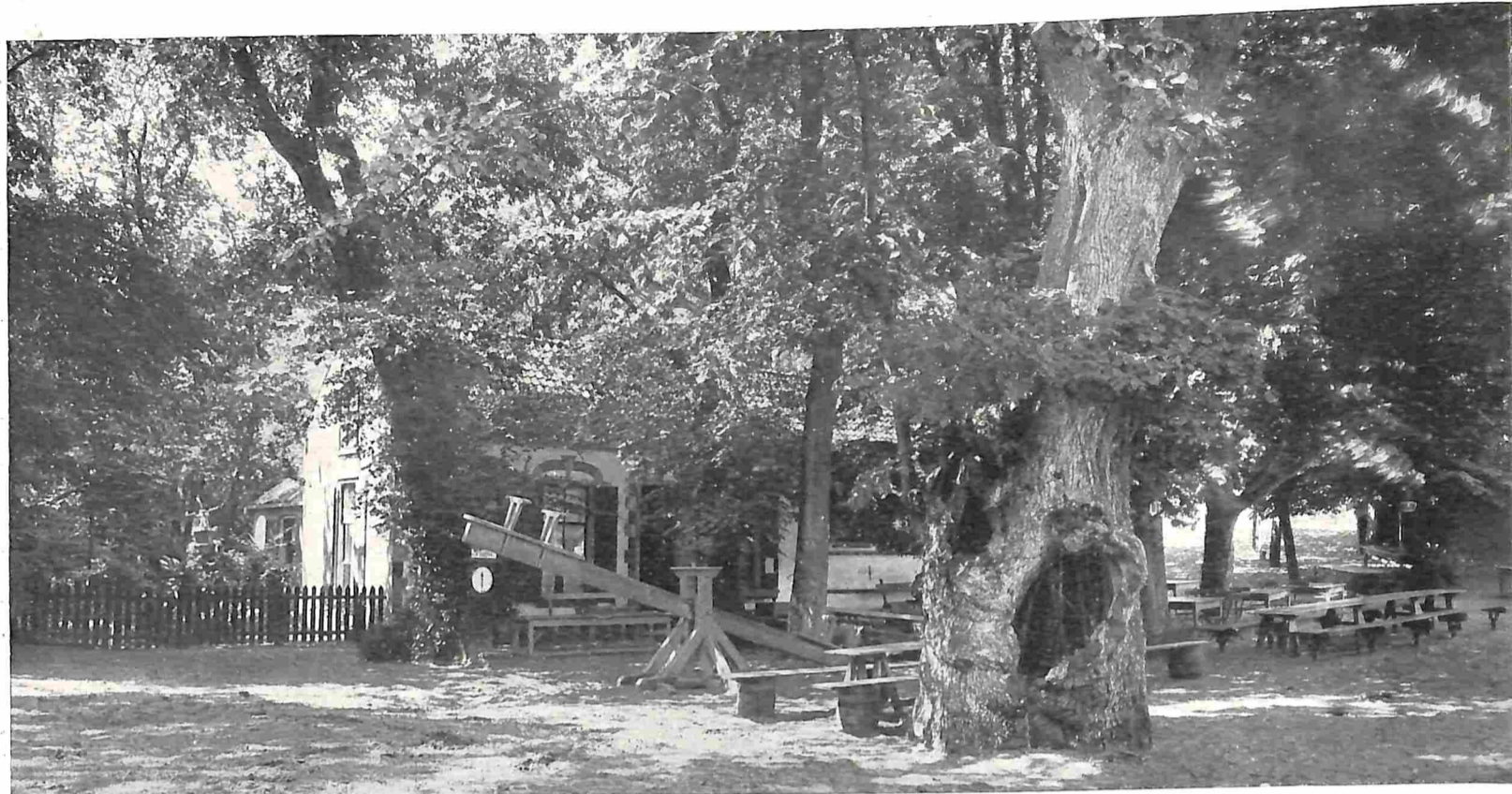

Foto C. Steenbergh.

OUDE KENNEMER HERBERGEN.
„KRAANTJE LEK" MET DEN HOLLEN BOOM.

OUDE KENNEMER HERBERGEN.

„G EEN onzer Hollandsche steden", zoo schreef voor een tiental jaren een biograaf van Nicolaas Beets, „is in den loop der 19de eeuw meer van aanzien en karakter veranderd dan Haarlem. Zij is niet slechts, zooals vele harer zusters, meer dan verdubbeld in omvang en zielental, zij heeft ook een ander type gekregen. Wel is zij nog altijd de stad der bloemen en der duinen, van den Hout en het Spaarne, van de *Oprechte Haarlemsche* en Teyler, van Coster en Frans Hals; maar de degelijke welvaart en zedige deftigheid van het menniste Haarlem hebben plaats gemaakt voor het vertoon van weelde eener stad, waar de sport gaarne hare feesten viert, en voor de bewegingen eener somtijds woelige arbeidersbevolking."*)

Die verandering in den stempel der samenleving ging samen met eene verandering in de physionomie der stad zelve. Oude vestingwallen werden herschapen in boomrijke singels, oude huizenfronten in moderne gevels, oude buitenplaatsen in den naasten omtrek der stad in nieuwerwetsche villakwartieren en oude herbergen in deftige logementen. D. i. voor zoover ze niet gesloopt werden; wat met de meeste het geval was.

Hoe zou de lofdichter der stad, Pieter Langendijk, de „vorstin van Kennemerland" veranderd vinden, kon hij haar en hare naaste omgeving thans eens bekijken! Zelfs het historische Haarlemmerhout, in zijn tijd een maagdelijk woud vergeleken met het tegenwoordige, veranderde van aspect sedert Zocher daaraan eene nieuwen aanleg gaf en, in een later tijdperk, vier bouwmaatschappijen dat bosch met een gordel van villa's omsingelden. De vroegere „plaisante hofkens," de theetuinen, en de optrekjes en buitenherbergen zijn reeds lang uit den Hout verdwenen. Wat daaraan nog flauw herinnert zijn 'n paar kiosken, waar des zomers verfrissende dranken verkocht worden, terwijl ze des winters op dichtgespijkerde koekkramen gelijken. Voorts de weinig bezochte tuin eener melkinrichting aan de Spaarne-zijde; aan de stadzijde de buitensocieteit *Trou moet blijcken* en het moderne logement *den Hout*, dat door eene vereniging van aandeelhouders wordt geëxploiteerd. Dàar, op het terras, verzamelt zich op zomeravonden de burgerij om te luisteren naar de tonen van een Italiaansch kwartet, of van het strijkkorkest in de muziektent van de tegenover gelegen buitensocieteit, terwijl aan de zijde van het Hertenkamp een tweede muziektent het stedelijk muziekkorps tot podium dient. Want met de veranderde levenswijze der Haarlemieten (gelijk Schrevelius zijne stadgenooten placht te noemen) zijn ook zooveel hooger geworden de eischen, welke men aan ontspanningen stelt. Men is niet meer tevreden met rustieke genoegens als in den tijd toen Langendijk zijn *Lofkrans voor de Stad Haarlem* dichtte; men begeert „le superflu, chose très nécessaire."

Gelijk aan die zijde van het Haarlemmerhout is ook elders de physionomie der stad veranderd, en verdwenen de oude herbergen voor de eischen van het moderne verkeer. Toch zijn er, in den naasten omtrek der stad, nog enkele overgebleven, welke

de heugenis aan vroeger dagen bewaren. Aldus, aan de zijde van Aerdenhout, *De Haringbuis*, waar het huis ongerept bleef, ofschoon de bestemming veranderde. Verder, aan den grooten weg naar Leiden, *De Oude Geleerde Man*, thans zooveel minder aanzienlijk geworden dan de *Nieuwe; 't Kolkje* op den hoogen oever van de Brouwerskolk en *'t Kraantje Lek* bij Overveen.

De naam van dit laatste gaf aanleiding tot verschillende uitleggingen. De een dacht aan een voormalig heiligdom van Bacchus, den god voor wien een lekkend kraantje een alleszins toepasselijk attribuut was. De ander aan een vroegeren plaatselijken naam met den uitgang *leck* of *laca*, evenals men b. v. Medemblik afleidde van *Medemelaca*. Een derde bracht den naam in verband met een duinbeek of meertje, Volmeer genaamd, gelegen in een vlakte welke reeds ten jare 1739 door het onbeteugelde duinzand was ondergestoven. Een vierde — en deze was misschien het dichtst bij de waarheid — leidde den naam af van een uithangbord, beschilderd met een lekkende kraan. En in de geschiedenis der uithangborden was zoo'n embleem ook geenszins een unicum; men vindt gewag gemaakt van een tapper, welke in dit teeken zijn nering dreef: een vat met een loopende kraan. Maar 't verdroot een rijmlievend bezoeker dat hij enkel zijn naam op dat bord had geschreven, zonder eens op een dichterlijk bij-schrift te denken. Van daar dat hij vrijheid nam er bij te schrijven:

De kraan maakt Jasper rijk; hij wil bij 't tappen blijven.
Geen wonder! hij wint veel met tappen, meer met schrijven.

(Nl. schrijven met het bekende krijtje van den kastelein)

Ook de deelnemers aan de leerzame wandelingen, door A. Loosjes in zijn *Hollands Arkadia* beschreven, waren 't over die naamsafleiding niet eens. De schrandere Antonie meende dat de herberg zoo heette naar een plek bij een der groote boomen, welke om het huis stonden en waar gestadig het water uit den grond sijpelde. Waarop de beminnelijke Susanna tegen die opvatting verzet aantekende met de woorden:

„Wat zien de Heeren de zaken toch diep in, ik had het in mijn vrouwelijke onnoztheid alleen voor een altijd lekkende kraan van een biervat toegeschreven, dat dan tevens zou kunnen te kennen geven dat hier altijd wat voorhanden was."

De wandeling had hetzij Antonie, hetzij Susanna, allicht aanleiding kunnen geven iets over het verleden dezer plaats te zeggen. Het oord waar zich thans de bij alle Haarlemmers bekende buitenherberg met speeltuin bevindt, was vroeger Rockaertsduin genaamd. Onder de Bataafsche Republiek, in 1803, was hier een militair kamp opgeslagen onder kommando van generaal Dumonceau. De drie lange rijen tenten, achter de buitenplaats *Elswoot* opgesteld, lokten tal van kijklustigen uit Haarlem en Amsterdam, vooral op Zon-en feestdagen. En in de week brachten de revues en manoeuvres der Fransche troepen in hunne bonte uniformen eene ongewone levendigheid in het landschap te weeg. Ook leven in de brouwerij; het werd gezegd dat *Kraantje Lek* aan het drukke bezoek in die dagen z'n opkomst dankte. Behalve kijklustigen verzamelde zich op dit punt ook de neringdoende gemeente, volgens den stelregel dat waar veel suiker is, ook veel mieren zijn.

*) P. D. Chantepie de la Saussaye, „Het Leven van Nic. Beets".

En voor de nabijgelegen herberg was 't toen zeker een gulden tijd; het lekte niet meer, het gudste uit het kraantje.

Er waren nog andere redenen voor de bekendheid der plaats. Daar stond — en staat nog — onder de oude boomen voor het huis een hoogbejaarde olm met uitgeholden stam, de „holste van de hollen,” die voor de Haarlemsche kinderwereld dezelfde traditie vervulde als de Volewijk voor de Amsterdammers, of de boom van Wijhe voor de Zwollenaren. Hier was n. l. de geheimzinnige bron, waaruit steeds nieuwe kinderlevens opdoken. In het oud-Haarlemsch gezin had de ooevaar niets te zeggen; het nieuwe broertje of zusje kwam rechtstreeks uit den boom van *Kraantje Lek*. En dan waren de jonge Haarlemmers toch van fatsoenlijker kom-af dan de jonge Amsterdammers, die door den „stuurman van de Volewijk” (*alias* vroedvrouw) gehaald en thuis bezorgd werden, want de Volewijk was immers van ouds het galgeveld.

Nicolaas Beets herinnerde zich nog uit de dagen zijner kindsheid dien ontzagwekkenden boom, en het feit dat hij in z'n duistere holte vier jongens kon bevatten — maar wie zou de onderste van dat viertal klauteraars willen zijn! Later spijkerde men latwerk voor die gapende diepte, ten einde de jongens er buiten te houden en te voorkomen dat de boom door 't schavielen van armen en beenen nog meer uitgehold zou worden. De knapen wilden de plaats zien van waar, op gezag der Haarlemsche bakkers, de nieuwe bewoners der stad hun punt van uitgang namen. Allen wilden het geheim des levens navorschen, en de boom zou er onder bezweken zijn.

Nog een andere reputatie bezat *Kraantje Lek*; en dat reeds lang voordat Fransche troepen er vertier brachten. N. l. doordien het de terminus was voor de drommen bezoekers op Hartjesdag.

't Was de dag waarop in vroeger tijd aan de burgerij vrije jacht in de duinen was toegestaan, en de traditie leefde nog, dat in den graventijd ook herten in den omtrek van Haarlem gevonden werden. Van daar de naam; ofschoon anderen, met name J. ter Gouw, dien naam wilden afleiden van het feest der Germaansche godin Hertha. Het doel der feestvierende burgerij was intusschen niet de jacht, maar 't stoeien en smullen op den Blinkert, den hoogen, zandigen duintop achter *Kraantje Lek*, en 't bezoeken van de herberg die aan zijn voet lag. Hartjesdag was de eerste Maandag invallende na 15 Augustus, den feestdag van Maria's Hemelvaart. Loosjes schreef dat de smalle gemeente van Haarlem alsdan bij drommen de stad uittrok, sommigen te voet, anderen met schuit of wagen, naar Overveen, met den Blinkert als het algemeene doel. En de historische herinnering, aan die duinen verbonden, de overwinning van Witte van Haemstede op de Vlamingen in 1304, viel den luidjes daarbij niet in. Dit wilde men wel overlaten aan het nageslacht en aan professor David Jacob van Lennep, welke voor dat wapenfeit een gedenknaald oprichtte voor zijn buitenplaats, 't *Huis te Manpad*. Voor de porters van Haarlem was die dag simpel een gelegenheid om zich te vermaken, een kermisdag buiten, een picnic op het duin, waar men zich, behalve met eten en drinken, den tijd verdreef door de duinen te beklimmen en er weer van af te rollen. De Amsterdammers deden dapper mee; de geheele Haarlemmerdijk kriede dien dag van volk, ofschoon velen 't niet verder brachten dan een eind weegs buiten de Haarlemmerpoort, zonder iets meer te kunnen zeggen dan dat ze deelgenoot waren geweest van de algemeene beweging. Waarlijk een sober vermaak! Maar alleen zij die *Kraantje Lek* gezien hadden en met het zand van den Blinkert in hunne schoenen thuis kwamen, hadden den Hartjesdag waarlijk meegeleefd. Multatuli raadpleegde waarschijnlijk de herinneringen van zijn knapentijd, toen hij in zijne *Millioenenstuden* schreef:

„Rollen, buitelen.... zand in 't haar, zand in de schoenen, zand in 't oog....

OUDE KENNEMER HERBERGEN.
KRAANTJE LEK EN BLINKERT IN DE ACHTTIENDE EEUW.

vechten, trekken, duwen, stoeien, juichen, huilen, schreeuwen, gillen: alles is pret, tot het zéerdoen toe.

„Vraag 't eens aan de Haarlemmer duinen, aan Kraantjelek of den Brouwerskolk. Bespied daar, liefst op een Zondag, de Amsterdammers die 't geluk hebben zich maar eenmaal 's jaars te vermaken — wie altijd plezier kan hebben, heeft het nooit — en zeg mij of er niet in die zucht om te klauteren iets ligt dat naar 'n verheven *excelsior* heenwijst?”

De oude herberg met den speltuin er naast en de zware olmenboomen staan er nog gelijk Multatuli en Beets die zagen, maar het hooge duin er achter is ontoegankelijk geworden, afgerasterd door 't beschermend prikkeldraad.

„Vroeger,” zoo onderrichte mij de kastelein van *Kraantje Lek*, „was de Blinkert veel steiler dan hij nu is; de glooiing is in den loop der jaren zooveel zachter geworden.

„Dat komt wel van de regens?” meende ik.

„Van de regens? neen, maar van de hakken en zolen der Amsterdammers, van de Haarlemmers ook, die men er als klimmende

Gezicht tusschen den kleinen Hout en de Herbergen
't Wapen van Amsterdam en den Ooevaer door naer
't Sparen en den ouden Hout.

Vue de par le petit Bois et les Hottelleries les Armes
d'Amsterdam et la Cigogne vers le Spaarne et le
vieux Bois.

OUDE KENNEMER HERBERGEN.
'T WAPEN VAN AMSTERDAM EN DE OOIEVAAR.

leeuwen op het duin zag gaan, enkel voor 't plezier om zich van de hoogte naar beneden te laten rollen. Er zijn veel zware lichamen in Haarlem, ondanks dat de burgers in vroeger tijd wegens hun schrale gestalte den bijnaam van „muggen” hadden. Dan kwamen nog de stroopers, die op de konijnenjacht gingen; en de heeren en dames met den botaniseertrommel, die eigenlijk ook stroopers waren.”

Die versperring van de duinen met mijlenlang prikkeldraad deed voordeel aan den plantengroei, maar schade aan de herberg. Het bezoek werd er zooveel minder door. In den tijd van Beets, toen die nog in de apotheek in de Koningstraat woonde, had men er echter nog den vrijen toegang; in een gedicht, aan zijne vaderstad gewijd, leest men:

Maar hoe zal ik ooit vermelden
Stad, waarvoor mijn boezem blaakt,
Wat ik in uw open Velden,
In uw bosschen heb gesmaakt;
Wat ik tusschen mos en varen,
Aan den voet van 't ruige Duin,
Op mocht zaamlen en vergaren
Van des Blinkerds kale kruin.

Kraantje Lek was z'n reputatie onder 't volk, behalve aan de nabijheid van 't hooge duin en de traditie van Hartjesdag, ook voor 'n deel verschuldigd aan de afgezonderde ligging. Vooral voor Amsterdammers, gewend als ze waren aan de plassen en de weilanden rondom hun eigen stad, oefende 't beklimmen van een „berg” zekere bekoring uit. Eveneens het gevoel zich te midden van het woeste duinlandschap te bevinden, waar ze met den middeleeuwschen sprookspreker konden zeggen: „Ic stond op hogher bergen — Ic sag te seewaerts in.” Voor die afzondering vond men de tegenstelling aan de zuidzijde der stad Haarlem, waar juist herbergen bij de vleet waren. In de 18de eeuw waren vele uitspanningen aan de Dreef gelegen, de statige, breede allee welke de *avant-scène* van den Hout vormt. Thans ziet men daar aan de eene zijde een lange reeks van heerenhuizen, eindigend in het hotel *den Hout*, aan den ingang van het bosch, terwijl ter andere zijde enkele villa's en het lange zijfront van het Paviljoen of Huis van Hope verrijzen. Doch vroeger vond men daàr en elders in den omtrek van het Haarlemmerhout de herbergen *'t Kasteel van Antwerpen*, *Amsterdam* of *'t Gulden Vlies*, *'t Bokje* en *De ooievaar*, *'t Fortuyn*, *De Fuyk*, *'t Verbrande Huys*, *De Zijde spek*, *'t Vosje*, *'t Huys Emaus*, *Rome*, *'t Houtje*, *het Pauwtje*, enz. Aan 'den Spaarnekant vond men de „neringrijke herberg” *De Blauwe Engel*, die door den eigenaar van de naburige buitenplaats *Zuiderhout* gekocht en gesloopt werd ten einde zich een vrij uitzicht op den Hout te verschaffen. Voorts *De Verloren Koe* later genaamd *Oud-Roomen*, „met wijn- en zuivelkelders, koe- en paardenstal, hooiberg, wagenhuis en kolfbaan,” gelijk die herberg in de notarieele verkoopacte van het jaar 1776 omschreven werd. Ook deze verdween, om met het terrein de hofstede *Middellaan* te vergrooten. Het voorgeslacht schonk aan die pleisterplaatsen voor den reizenden man of uitspanningen voor de burgerij zooveel typischer namen dan de latere *rusten* en *lusten*; men vond er met den naam *Actievreugd*, *'t Is niet anders*, *Groot Genoeg*, *'t Venetiaens Bottelhuys*, *De Kakelye*, *'t Droncken Huysgen*, enz. (Slot volgt).

S. KALFF.

STRIJD.

ALS twee vijanden lagen zee en land door het oosterstrand gescheiden tegenover elkander. Eeuwen achtereen hadden zij al gestreden en nog steeds lag het strand als een sterke scheidsmuur tusschen hen.

In het najaar kreeg de zee echter een krachtige bondgenoot; dan was het de Westenwind, die met ontzettende kracht het water deed rijzen, die door zijn machtige oorlogskreet de golven ten strijde riep, en ziedend, schuimbekkend van woede verhieven zich de waterbergen en wierpen zich met bulderend geraas als van vele strijdagens op de blanke, zilveren streep land die in lange glooiing sterk zich durfde stellen tusschen land en water.

Ook de tegenpartij had een sterken bondgenoot. 't Was de groeikracht, de ontembare macht, die in het voorjaar de natuur doet herleven.

De doode aarde herrees als 't ware, immer stijgend in kracht; het gras, de planten, de boomwortels, groeiden dooreen, keerden zich naar de zee, en sloegen de armen uit naar de witte strook, klommen op tot den bermtop, om uitdagend en tartend hun strijdkreet uit te jubelen over het watervlak, dat afgemat van den

jongsten strijd, in zachte deining de golfjes landwaarts voerde.

Taai en onvermoeid in den strijd waren vooral de egelantier en de sleedoorn, deze hadden zich al opgewerkt tot den bermtop, hadden de haarwortels rondom in het zand vastgezogen en weerstonden het woeste geweld van golven en wind beter dan een hunner bondgenooten.

Als een dicht, ondoordringbaar bosch daagden zij de zee uit en de lange, weelderig doorgesloten twijgen wapperden als zoovele overwinningsvanen. Aan hun voet nestelde zich het bermgras en nog meer zeewaarts groeide de helm die met hare lenige wortels den weerstand van den bodem verhoogde.

Aan den zoom van de grasvlakte stonden als een vaste, onwrikbare burcht de zware eiken- en beukenstammen en mocht de bondgenoot der Zee, de Noordwesterstorm, al eens een der reuzen neervellen, de onbedwingbare groeikracht in de vochtwarde atmosfeer liet de planten en struiken overal opschieten, en den stam omgroeien tot een nog hechter staketsel.

In Niemandslant, de berm tusschen land en zee, leefden wilde konijnen, wezels, bunzings en vele andere dieren, die tusschen helm en distel eene veilige schuilplaats vonden; in de hooge kruinen van het bosch woonden de edelvalk, de sperwer, de houtduif en kleinere boschbewoners, die van den vroegen morgen tot den laten avond met kelen vol zang de schoonheid der schepping verkondigden, in de grasvlakte er tusschen vond men den kievit de pluvier, den wulp, en langs de helder vlietende beek, die als een zilver lint de vlakte doorsneed, lag het gebied van den vischotter en de listige slang.

Als een gloeiend gesmeede lichtkogel is de zon in het Westen ondergegaan en tegelijkertijd rijst aan de Oosterkim de maan als een vuurroode schijf om opklimmend tot het zenith in bleeklichtenden glans hare stralen over het aardrijk te werpen.

Diep dringen de blauw zachte stralen onder egelantier- en sleedoornstruik, verlichten de holletjes en gangen, tooveren schaduwval en lichtplekjes, en maken van het ruggewar als 't ware ondoordringbare, tropische wouden.

Ook over de watervlakte glijden zij heen, weerkaatsen duizendvoudig in de minste rimpeling en dansen als lichte, blauwzwazig gekleede feeën over de zacht ruischende zee.

Het nachtelijk leven ontwaakt en onhoorbaar glijden schaduw af en aan als een geheimzinnig gebarenspeel, zonder ruw verstoren van de ernstige stilte die alom heerscht.

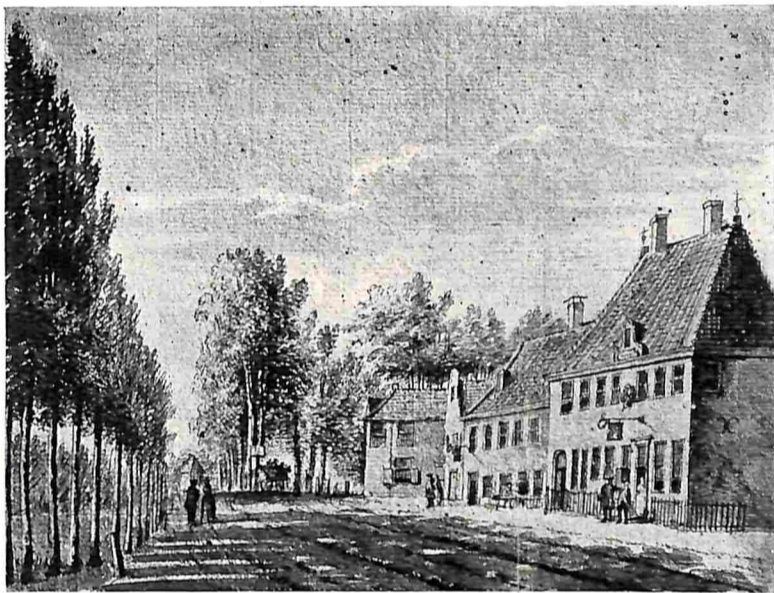
In het diepst van het hout komt beweging. Het wilde konijn heeft zijn slaapje uit. Rekkend loom in handeling, doch de van hature toegedeelde voorzichtigheid geen oogenblik vergetend, sluipt het uit het diepe hol, huppelt door de van sporen platgetreden gangetjes en begeeft zich naar den rand, waar malsche klaver en geurige kruisemunt te bloeien staat.

Het konijn is drachtig en uit zijne bewegingen, die al langzamer worden, spreekt toch eene zekere zenuwachtigheid, eene gejaagdheid, die het weldra tot handelen zullen zetten. Na hier en daar een blaadje afgeknabbeld te hebben of eene bloem van den stengel te hebben gerukt, verwijderd het zich van den bermrand, gaat meer landwaarts in tot de witte plek zand, die onder de bleke stralen der maan als louter zilver te blinken ligt. Vlug met rap pootengewroet graaft ze in het losse zand, tot de vastere ondergrond een steviger basis geeft, en weldra is de meterlange pijp klaar, alwaar het toekomstig kroost het eerste levenslicht aanschouwen zal. Met korte rukjes trekt het de borstharen uit, met den bek vol gras en zachte vezels verdwijnt het telkens in het hol om aan het eind, waar de pijp een oplopende kom vormt, een bedje te spreiden voor de jongen, die nog denzelfden nacht geboren zullen worden.

Als de ochtend daagt, de zonnestralen in regenboogglanzen den dauwdruppel te schitteren zetten, en de leeuwerik, van lente-welke dronken, al juichend opstijgt tot het diepe blauw van den hemelkoepel, kruipt uit het hol op den zandplaat het moederkonijn en werpt met teedere zorg de schuilplaats harer kinderen de jonge konijntjes geborgen zijn. Evenals voorheen is de zandvlakte glad en gelijk, maar onder hare oppervlakte ademen en van de groote, wijde wereld, die boven hen ligt.

Nauwelijks heeft de nacht zijne vleugelen over het aardrijk uitgespreid of het moederkonijn spoedt zich naar de zandvlakte om hare kinderen te gaan zogen.

Alvorens de opening van het hol bloot te leggen, bespiedt het den omtrek of ook ergens een vijand in hinderlaag ligt en dan, niets geen onraad bemerkend, graaft het de laag zand weg en legt

OUDE KENNEMER HERBERGEN.
DE HERBERG „AMSTERDAM”, HOEK MEESTER LOTTE-LAAN
EN DREEF.

zich bij hare jongen, die met gretig gesmak van lippen de lauwarme moedermelk naar binnen zuigen.

Niet lang durft de moeder echter bij hare kinderen toeven, want het geopende gat kon den jagenden vijand tot zich trekken. Wederom sluit het konijn bij het verlaten het hol geheel toe en blijft dit doen totdat de jongen, die bij den dag grooter worden, om meer lucht gaan vragen. Nu werpt zij slechts een laag dammetje voor den ingang zoodat een ruim luchtgat open blijft en als ten laatste de jongen beginnen te kruipen, sluit ze de opening in het geheel niet meer, doch graaft het hol dieper uit, maakt meer dan een uitgang, zoodat bij eene overrompeling de jongen een kans tot ontsnappen hebben.

* * *

Met taaie volharding heeft het wezeltje zijne gangen door de warrende wortels van egelantier en sleedoorn gegraven. 't Is een waar doolhof geworden, waarin de bruine roover alleen den weg weet. Wee het slachtoffer, dat dan ook per ongeluk in een dier gangen verdwaalt, want hetzij muis, mol of rat, zij zijn onherroepelijk verloren. De scherpe tandjes van den eigenaar weten den strot van de buit wel te vinden en al is 't somtijds na hardnekkigen strijd, de wezel blijft meester van het terrein.

In den diepsten schuilhoek van het labyrinth bevindt zich het huisgezin, daar wonen een zevental jongen, die elkander nu reeds de door moeder thuis gebrachte buit betwisten.

Voor het oude wezeltje is het een moeilijke tijd, daar de nimmer voldane vraatzucht der kinderen altijd en altijd om meer eten vraagt.

Den geheelen nacht en zelfs des daags gaat het op prooi uit; speurend en snuffelend in alle hoeken valt menig muisje als buit en zelfs weet de moederhaas er van mee te praten hoe weinig het gescheeld had of ze was het slachtoffer geworden in een oogeblik van zorgeloosheid.

Toen ze zoo kalm achter een hoopje gras te vreten zat, had het wezeltje haar beslopen en zich met een machtigen sprong op haar geworpen. Razend van angst was de haas toen opgesprongen, in één ren de weilanden door gevlogen en toen de beek haar den weg versperde, had zij zich in het water geworpen; dat was hare redding geweest, want toen had de wezel, bang voor verdrinken, haar losgelaten. De wond aan den hals was spoedig genezen maar de schrik voor den kleinen, fellen roover was tot waanzin haast gegroeid en nimmer was zij naar de strook lands tusschen zee en weiland teruggekeerd.

Ontmoedigd was het wezeltje weer in het hol gekomen, waar de jongen al piepend en krijschend om eten vroegen.

En nogmaals, met den schrijnenden hongerpijn in de ingewanden, trekt het er op uit en wringt en buigt het slanke slangenlichaam door de ranken van braam en doorn, sluipt door het helmgras, schuifelt door het zeezand om plotseling weer te verdwijnen onder de blauwe distels, wier grillig gevormde bladeren de stekels venijnig in de lucht priemen. Eene trilling waart door het lenige wezellijf, de neusvleugels sidderen, de oogen schieten vuur, het staartje, anders in onophoudelijk beweeg, rust een oogwenk. De roover heeft wild geroken.

Voor het konijnenhol op de zandplaat dartelen en spelen de jonge konijntjes. Onkundig van het gevaar dat dreigt, doch instinctmatig vreesachtig, vluchten ze telkens, verschrikt door het een of ander geluidje dat zij zelf bij hun spel maken, in het hol, om sidderend van angst in het diepst van de kom te wachten, tot de eentonige stilte rondom, hun weder den moed geeft om te voorschijn te komen.

Ze wagen zich al verder en verder van het hol en trachten zelfs, zich op de achterpootjes verheffend, van de blaadjes van de omringende struiken te knabbelen.

Nog bespiedt het wezeltje in bewegingloze houding — als uit brons gegoten, het spel der grauwtjes, nog bedwingt het in zich het hevig begeeren om toe te springen, maar als eindelijk een der konijntjes zich binnen zijn bereik waagt, springt het als een losgelaten veer op, werpt zich op het slachtoffer en voor het nog een kreet kan slaken heeft het

OUDE KENNEMER HERBERGEN.

GEZICHT IN DE ZANDVOORTERLAAN BIJ HET KLAPHEK EN DE HERBERG „DE HARINGBUIS”.

reeds den strot met de wreede, scherpe tandjes doorgeknauwd. Slurpend van het warme bloed, wroet het met den snuit in het weeke, jonge vleesch, totdat plots de zorg voor de kinderen het den buit mee doet slepen naar het nest onder de sleedoornstruik.

Hier vecht en twist het uitgehongerde kroost om het aangebrachte voedsel totdat ten laatste eenige plokjes grauw haar overblijven.

Het oude wezeltje zal echter telkens wederkeeren naar de plek op de zandplaat en telkens zal een der kleintjes als slachtoffer vallen van zijne onverzadigbare vraatzucht.

* * *

In het dichtst takkengewar van de sleedoorn hebben de eksters hun nest gebouwd. Omvlochten met doorntakken, omringd door de stekeltwijgen van de sleedoornstruik is het een veste, waarin geen vijand kan binnendringen. Dit is dan ook de reden, waarom de eksters zich verder dan een der andere bembewoners van hun nest durven wagen om voedsel voor hunne kinderen te halen. Bij het ochtendkrieken is hun eerste vlucht naar het eikenbosch, waar eene door den dag verraste nachtkever of boschmuis als eerste slachtoffer valt. Dan begeven zij zich naar den zeeoever, waar in het staalblauwe slik menig aangespoeld vischje is te vinden of ander voedsel door hen wordt te voorschijn gehaald.

Altijd even opgewekt is het leven dezer bonte vogels en met afgunst, haast groeiend tot fellen haat, beschouwt de eenzelvige

OUDE KENNEMER HERBERGEN.

DE HERBERG HET BOKJE.

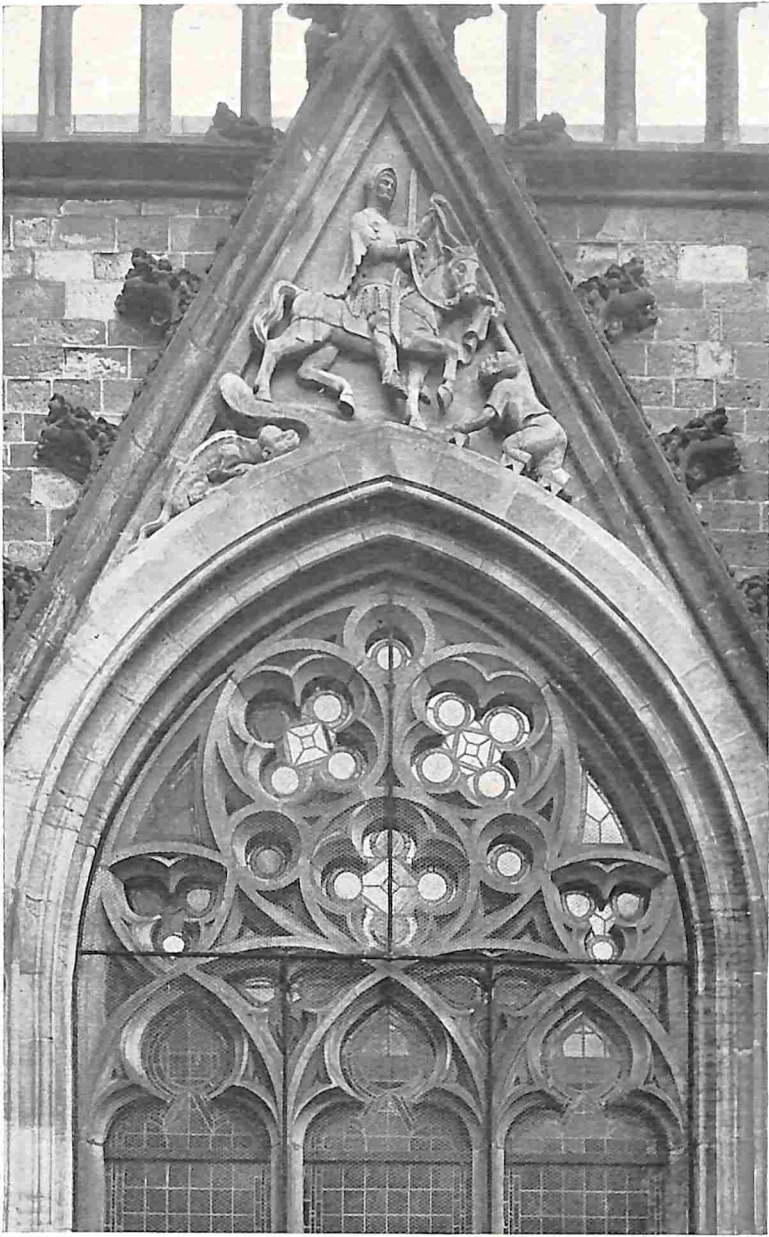

Foto C. Steenbergh.

LEGENDE VAN DEN KLOOSTERGANG.
VENSTER VAN DEN KLOOSTERGANG TE UTRECHT, IN WELKS
TYMPAAN ST. MAARTEN UITGEBEELD IS, ZIJN MANTEL
MET EEN ARME DEELEND.

sperwer dit zoo hecht aan elkander verbonden echtpaar. Ook de sperwer, de grijze roover van veld en bosch, heeft in den omtrek der zee zijn nest gebouwd en zijne vraatzuchtige jongen roepen met krijschende stem den geheelen dag om voedsel.

Juist daarom gaat hij de eksters haten, daar zij ook op zijn jachtterrein durven komen om de jonge haas of het fazantekuiken te komen rooven. Indien hij zich niet bewust was van de sterkte der snavels zijner tegenstanders, dan had hij al lang den scherpen klauw op hun hals gezet, maar hier staat kracht tegen kracht.

De eksters daarentegen bekommeren zich niet om de sperwerfamilie, klappen en schetteren den geheelen dag en gaan waar zij willen, zich niet bewust van den hun toegedragen haat, die bij den dag grooter wordt.

(Slot volgt).

H. E. KUYLMAN.

OP PATROUILLE BIJ DE ISONZO.

AN de Isonzo was het. Donkere nacht. Noch maan, noch sterren aan den inktzwarten hemel. Een dier nachten, welke het gemoed beklemd maken door hun groteske wildheid. Hierbij nog het huilen der granaten, gelijk aan herhaalde wanhoopskreten van een stervenden tijger. Korte vuurbliksems op de tegenoverliggende hoogten, dan weder dat huiveringwekkende huilen... De Italiaansche artillerie! Zij had heden haar best gedaan. Lichte en zware stukken, houwitser en revolverkanonnen, alle tezamen, vanaf het sierlijke veldgeschut tot de reusachtige scheepsvuurmonden. En het was goed te hooren: het donderend dreunen der groote, het fluitend gieren der kleine. Dan weer sloeg een dier monstergranaten in. De bodem sidderde; een viervoudige weergalm; geweldige luchtdruk, die mensch en dier ter aarde wierp.

Naast mij stond Mirko Svatnik, m'n Bosnische collega. Een bevel werd overgebracht. „Een der beide luitenanten moet de flankdekking op zich nemen. Rechts, in het kleine kreupelbosch. Met achttien man.”

Om den vijand te misleiden; om een omtrekken der eigen krachten tegen te gaan...

Een oogenblik was het stil; het artillerievuur had even opgehouden. Mirko kwam dicht bij mij staan. Ik voelde hem; zijn

heete hand, zijn adem, z'n gestalte... Hij zeide mij iets, heel zachtjes... Een zachte, zangerige stem, als van veraf.

„Ik heb vrouw en kind, thuis... Mijn dierbaarst bezit op deze wereld. Maar ik zal gaan. Sascha, ik! Jij bent jong, jou wacht 't geluk. Ik heb het genoten... het gróóste geluk, de liefde van een trouwe wederhelft! Nooit zal ik ze weerzien, ik voel het... Maar ik ga, ik! Vaarwel, vergeet mij niet!”...

Waarom moest Mirko gaan? Hij had een vrouw en een kind thuis! En ik? Niets... Niets als mijn Oostenrijk!... Daarom ging ik met hem, tegen het bevel! Avanceeren moest ik tóch, en in donker ziet toch niemand het... Wij gingen gelijk met de compagnie voorwaarts, geheel op de flank: Mirko naast mij, rechts en links onze achttien manschappen. Een vuurpijl steeg omhoog en verlichtte het gevechtsterrein...; de Italianen bespeurden ons! Vlug liggen...!

De eerste kogels vlogen over ons heen, andere sloegen in den grond. Wederom stegen er vuurpijlen op; twee, drie, vier, zes, tien...; overal vuurpijlen. Een helderheid als van klaarlichten dag als op het gevechtveld. Vele schoten troffen doel, en menig man stond nooit meer op. Dan was het weer een tijdlang duister. Men sprong overeind, rende enkele meters vooruit...

„Kom, Sascha; hier, het boschje in! Ik geloof, dat wij omsingeld worden. Rechtsaf, altijd rechts; volg me!”

Een minuut later waren wij onder de bescherming van boomen. Weer een vuurpijl, vlak bij de boschgrens. Naast ons lagen eenige gedaanten op den grond. Maar wie?... Italianen? Oostenrijkers? Dooden misschien?... Wederom was het donker; ik zag geen hand voor oogen. Naast mij loste iemand een schot; de kogel floot langs mijn hoofd. Een oogenblik was ik als bedremmeld; geen armlengte afstand kon de knappe schutter van mij verwijderd liggen...

„Was machst du, Mensch? Willst mich wohl totschiessen?”

„Cosa volete?”...

„Wat ik wil? Ik wou graag met vreë worden gelaten! Of wilt gij mij misschien door m'n kranige corpus schieten?”...

„Ik ben Italiaan; gij waarschijnlijk Oostenrijker?”...

„Met uw verlof... ja.”

„De duivel zal je halen!”

„Verplicht...; jou ook!”

„Wat wil je van me?”

„Niets... En wat wilt gij van mij?”

„Hetzelfde, wat ge van mij wilt.”

De gestalte aan mijn zijde verstomde; ik zei ook niets meer, ik wist trouwens niet wat... Na een poosje begon hij weer:

„Waar komt gij vandaan?”

„Van m'n moeder”...

„Ik ben luitenant Giacomo Nardi, van Civita Vecchia.”

„Tot genoegen! Ik ben luitenant Stefánovicz, uit Weenen.” Dit alles ging bliksemsnel, vraag en antwoord. Het schakelde voor een oogenblik de bewustheid mijner opwindung uit. De „vijand” aan mijn rechterhand verstomde weer; en andermaals ondervond ik hetzelfde, verlammeende gevoel.

Hoe is het mogelijk? Daarginds woedt een strijd, op leven en dood; en ik lig naast hem, dien ik vermoorden moest...! En hoe? Arm aan arm, schouder aan schouder... in stikdonkeren nacht.

In m'n overspanning voelde ik het nauwelijks, hoe zijn hand de mijne zocht... Ik riep om Mirko.

„Wat is er, Sascha? Hier ben ik, naast je!”

Juist naast mij. En aan den anderen kant de Italiaan! Deze had mijn vingers gevat, en zei mij iets...

„Zeg, jeugdigen Weener, heb je een moeder?”

„Neen”...

Weer was het een oogenblik stil tusschen ons; slechts het fluiten der kogels, het knetteren van 't geweer, en af en toe een inslaande granaat stoorde deze griezige stilte...

„Maar heb je misschien een meisje?”...

„Neen.”

„Waarvoor vecht je dan?”

„Voor Oostenrijks glorie!”...

„Ja, zie je, beste vijand, ik strijd voor... ja, weet je, ik... ik heb een lieve verloofde, in München; een kleine Beiersche... Doch thans!... Och wat, neen... Ik vecht voor een vrij, groot Italië; voor dat, wat ons toekomt!...

„Geef me je hand, Weener!”

„Je hebt haar al!... Maar ik dank je, m'n beste vijand!”

„Neen, och, neen...; zeg niet: vijand; ik ben je vijand niet!”...

Weer stegen er vuurpijlen op. Ginds werd gestreden! Bliksemen-de bajonetten. Zwak geweer. Nu en dan een kreet, ergens dichtbij. Dáár woedde de slag... Iemand fluisterde mij iets in...

„Houd je van mij, amico?”...

„Ik houd van je!”...

„Dan laat ons vrienden zijn; nu, en na dezen oorlog. Ga naar mijn meisje, naar München; zij woont... en geef haar dezen brief! Het is de laatste, dien zij mij schreef. Zeg haar, dat ik haar liefheb; thans, en in alle eeuwigheid; dat ik haar beeld in 't harte draag...! Zeg haar dat, alsjeblieft, en blijf m'n vriend. Tot weerziens!”...

Wij moesten terug; de Italianen kregen versterking! De „vriend” aan mijn zijde was verdwenen...

„Op, Mirko, op! Wij moeten terug!”

Maar Mirko bewoog zich niet... Groote God, wat is dat?! Zou hij dood zijn?!... Ik boog mij over hem heen... Mirko was niet meer! Zijn handen omvatten krampachtig het geweer; de oogen glazig, en wijd geopend... En ik had geen tijd meer

over 'om 'ze hem toe te drukken, de zwarte oogen, die iemand zoo liefdevol konden aanzien.... Slechts nog dit eene merkte ik op: Een kogel was hem van links in het lichaam gedrongen!....

Reeds was vóór mij het bekende „avanti!” te hooren; nog eenige seconden langer...., en de vijand ware bij mij geweest!

Ik nam den doode de fez van het hoofd, en rende terug.... Enkele kogels mij na. Daar lag onze loopgraaf! Het was mij onmogelijk, aan iets maar te denken; zóó verpletterend was mij deze indruk. Ik bemerkte zelfs niet, dat ik reeds lang weer bij de onzen was, eerst langzamerhand kwamen mijn gedachten terug op dat, wat gebeurd was....

Arme Mirko! Hij had mij met zijn lichaam beschermd.... Hij stierf den heldendood, terwijl ik met den Italiaan sprak.... Een toevalstreffer! Een of andere kogel had zijn weg tot hem gevonden, terwijl anders ik getroffen ware.... Hij had zich opgeofferd, zonder het te weten, voor mij en m'n nieuwe vriendschap. Zonderling! Onze oude vriendschap moest voor een nieuwe wijken; gene ontbond de dood; om deze te sluiten!.... Daar kwam Schakro, zijn oppasser. „Schakro, je luitenant is dood.” „Allah heeft het gewild!”

Arme Mirko! Hij had het voorvoeld....; niet in den strijd was hij gevallen; een verdwaalde kogel trof hem....; en hij stierf voor mijn nieuwe vriendschap.... En deze was tusschen leven en dood gesloten.... „Giacomo, zul je mij ooit hetzelfde zijn, wat Mirko voor mij was!? God geve het!” Nog dikwijls denk ik aan dien Italiaan, die mij den broeder ontroofde, zonder het te willen....; en toch, hij heeft mij meer wijsheid geleerd, dan ooit een diplomaat bezat. Iets van de wijsheid, die niet in folianten besloten ligt, die haar oorsprong heeft in de waarachtigheid van het menschelijk hart....

Nog twee menschen zocht ik, nadien, op....: een kleine, blonde studente, ginds, in de goede stad München....; en een bleeke, teedere vrouw, ver, in heur Bosnische bergen....

R. STEFANOVICZ SINEFF.

Legende van den Kloostergang.

WANNEER gij te Utrecht over het Oud Munster Kerkhof, nu Domplein geheeten, gaat, ontwaart gij, ergens tusschen de tramrails, een verweerden steen, welke eens het inschrift droeg: „Hier stond de Kapel van St Thomas.”

Zijn de geleerden het niet eens of inderdaad hier of in de nabijheid van deze plek die kapel gestaan heeft, zooveel is zeker, dat de *Domkerk* zoo niet op, dan toch in haar plaats gebouwd is. Aan den bouw van het, thans nog slechts gedeeltelijke bestaande, bedehuis werd door bisschop Hendrik van Vianden in 1254 begonnen. Het kunstig gesmeede, vergulde kruis op den Domtoren hetwelk de windvaan draagt, St Maarten te paard voorstellend, duidt reeds aan, dat de groote kapittelkerk aan dezen „rijdenden heilige” gewijd werd, wiens gedachtenis de Katholieke Kerk op 11 November viert.

Wat den *Toren* betreft, een versje, aan de Westzijde naast den toegang in zandsteen ingemetseld, zegt:

Doe men screef MCCCXX en een
Leijt men van mij den eersten steen
Daerna MCCC ende Twee en tachtich
Was ic volmaect so men siet waerachtich,

terwijl daaronder op een kleineren steen in het Latijn nog aldus te lezen staat:

M ter C bis X semel I
festo Paulique Johannis
Turris adaptatur qua
Trajectum decoratur,

d.w.z. in het jaar 1321, op het feest van Johannes en Paulus, werd de grondslag gelegd voor den toren, met welken Utrecht versierd wordt.

Niet minder merkwaardig dan de Kerk en de Toren is de, in Gothischen stijl gebouwde, *Kloostergang* 1), welke de eerste met het Groot Kapittelhuis verbindt en bestaat uit drie vleugels, die met den kerkmuur het binnenhof of vrijthof omsluiten en gedekt zijn door een steenen gewelf met geprofileerde ribben. De westelijke vleugel is het laatst, en wel in 1460, door bisschop David van Bourgondië bijgebouwd. —

In de tympaans aan den buitenkant der boogvensters is in kunstig beeldhouwwerk de legende van Sint Maarten weergegeven. Over Martinus — die, onder de regeering van Constantijn, uit Heidensche ouders in Hongarije geboren, op jeugdigen leeftijd tot het Christendom overging, omstreeks 370 tot bisschop van Tours benoemd werd en in 400 overleed — over dezen heilige en de talrijke eigenaardige gebruiken, op zijn naamdag vroeger en nog, hier en elders in zwang, kan men uitvoerig lezen in mijn *Mozaiek*, uitg. P. Noordhoff, 3de druk, bladz. 129 vlgg.

Behalve om die uitbeelding van het leven van St. Maarten — boven het tweede boogvenster is b. v. weergegeven hoe deze Sint met het zwaard zijn mantel doorsnijdt, om de helft er van aan een arme over te reiken (zie de afb. op blz. 356) — is die Kloostergang merkwaardig, met het oog op de legende, welke verbonden is aan de, in beeldhouwwerk nagebootste, *touwen*, welke de traceering in het eerste venster van den westelijken vleugel schijnen bijeen te houden. Het verhaal luidt als volgt.

Bisschop Frederik besloot bij de Domkerk in de hoofdstad van

't Sticht een toren te laten bouwen en liet daartoe van alle kansels bouwmeesters uitnoodigen plannen voor dat werk te vervaardigen. Ergens op een dorp in Henegouwen woonde een zekere Thomas, welke jonge man verliefd was op Maria van Ath, wier vader evenwel zijn toestemming weigerde wegens de geringe vooruitzichten van den jeugdigen architect, terwijl hij tevens beloofde, dat, indien dezen de bouw van den toren gegund werd, hij, twee jaren nadat de eerste steen gelegd was, zijn aanzoek, en dan met gunstig gevolg, kon herhalen.

In het jaar 1320 trok de jonge man naar Utrecht. Te Antwerpen ontmoette hij een grijsaard, die met een zelfde doel naar 't Sticht reisde, zich bekend maakte als een leerling van den bouwheer der Domkerk te Straatsburg en ter loops zijn plannen den jongeling liet zien. Uit nijd en afgunst vermoordde Thomas den ouden man en verbrandde diens teekeningen.

Op St. Jans en Paulusdag van 't jaar 1321 werd de eerste steen gelegd voor den toren, welke, naar Thomas' ontwerp, gebouwd zou worden.

Reeds waren bijna de twee jaren verstreken, na welke hij zijn bruid in de armen zou mogen sluiten, toen hij tot zijn ontzetting verneemt dat deze zich in 't klooster heeft begeven omdat een waarzegster haar had wijs gemaakt dat haar minnaar alleen zijn heilig werk mocht liefhebben en enkel daarvoor mocht leven. Thomas zocht vertroosting in zijn arbeid, waarbij hij echter telkens afgeleid wordt door de wroegende gedachte aan den eens bedreven moord op den grijzen mededinger. Hij tracht door den drank de spookgedachte te verdrijven en wordt op zekeren avond dronken op straat gevonden door een Dominikaner priester, aan wien hij den volgende dag zijn misdaad biecht, waarna hem als boete opgelegd wordt, zich in 't klooster van St. Paulus te begeven. De voltooiing van het bouwwerk wordt opgedragen aan een zijner leerlingen, aan wien nog altijd de steen aan de westzijde van den Dom de herinnering bewaart:

Johan van den Doem was minen naem
Om toorne te bouwen aldus bequam
Heeft dese doen maecken in korten tijd
So sijn graft MCCC en V en tachtig ons sijd.

Na verloop van jaren meldde zich een vermoeid oud vrouwtje

1) Men zie ook onze afbeeldingen in den jaargang 1913, blz. 109 vlg.

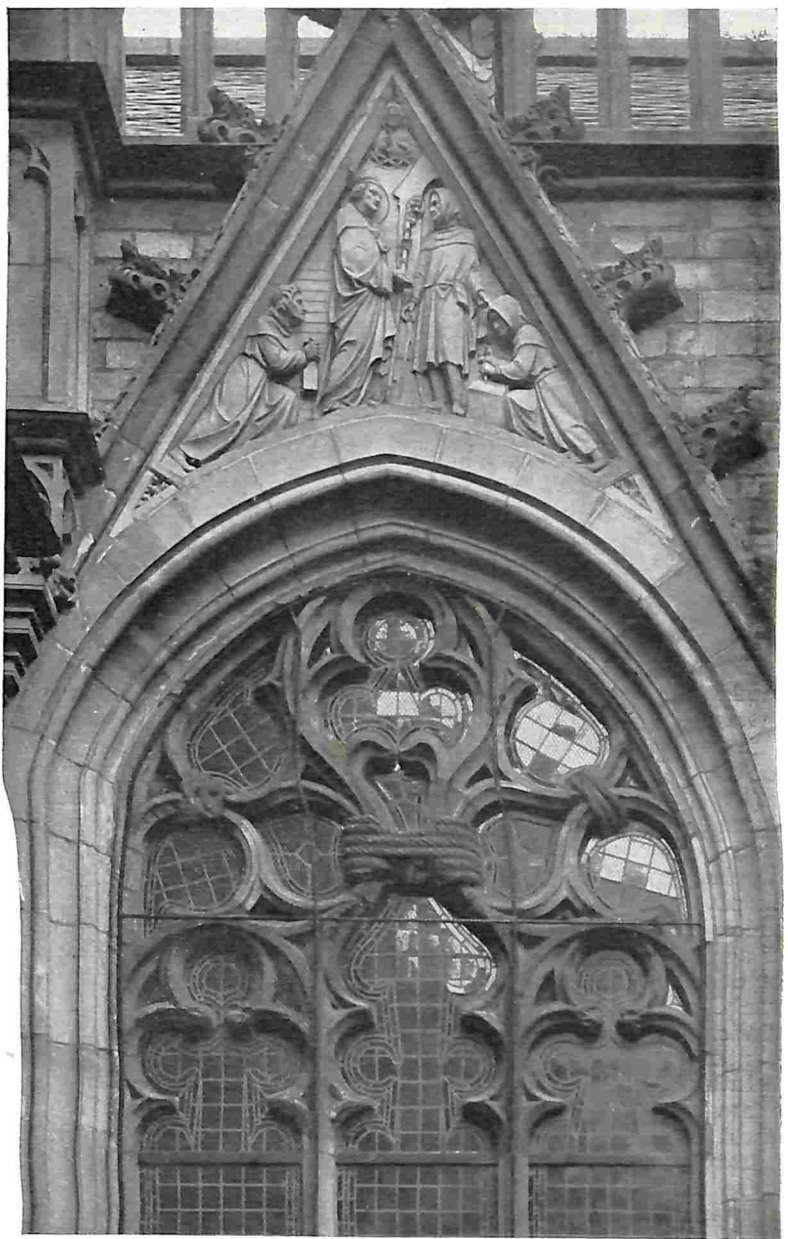

Foto C. Steenbergh.

LEGENDE VAN DEN KLOOSTERGANG.
VENSTER, WELKS TRACEERING WORDT BIJEENGEHOUDEN
DOOR EEN, IN STEEN NAGEBOOTST, TOUW.

te Utrecht aan het huis van den bouwheer van den toren, om van den bewoner tot haar onbeschrijflijke smart te vernemen, hoe hij, om wiens wille zij het klooster ontvlucht was en den verren, vermoeienden tocht ondernomen had, reeds lang spoorloos verdwenen was.

Nadat de diep verslagen vrouw in de Domkerk gebeden had voor 't heil der ziel van haar geliefde, sloop zij in den stillen, donkeren avond naar den kloostergang, om zich daar, met behulp van een door de werklieden achtergelaten touw, van het leven te berooven.

En nog altijd bewaart aldaar het gebeeldhouwde koord de herinnering aan het tragische einde van Maria, de geliefde van den jongen bouwheer, den grondlegger van den Domtoren.

* * *
Naast deze wordt nog een andere legende verhaald, ter verklaring van de aanwezigheid van het *steenen touw* in den Kloostergang.

Bij den bouw van den westelijken vleugel van dezen gang ontdekte bisschop David van Bourgondië, dat de tracering van den eersten boog niet aansloot. De beeldhouwer, hierover aangesproken, antwoordde, dat hij de bogen wel met een touw aan elkaar zou verbinden. De bisschop was hiermede echter niet tevreden en wenschte dat het werk veranderd zou worden. Toen hij later den gereed zijnden vleugel kwam bezichtigen, was zijn eerste gang naar den bewusten boog.

Het aanwezige touw maakte duidelijk dat de werkman zich niet gestoord had aan den wensch van zijn hoogen lastgever. Deze roept hem ter verantwoording en eischt andermaal dat de fout op deugdelijke wijze zal hersteld worden, waarna de beeldhouwer zich verdedigt door te zeggen dat *dit* touw het langer zal uithouden dan de bisschop en hij zamen. En dit laatste zou inderdaad het geval zijn, want het touw, zooals straks de geestelijke tot zijn verrassing ontdekt, was in steen nagebootst door den bekwamen werkman, wiens vindingrijkheid en bekwaamheid geprezen en met een rijke gift beloofd werd.

F. W. DRIJVER.

DE KWARTEL

(COTURNIX COTURNIX).

DAAR ik het voor mezelf niet ongewenscht oordeelde, om het vogel-seizoen van 1917 maar eens te laten verlopen, zonder me te wagen aan de vermoënissen en de inspanning, die het fotografeeren van vogels onvermijdelijk met zich brengt, besloot ik, om toch niet heelemaal uit mijn rol te vallen, maar weer eens proeven te nemen met mijn toestel, dat er op berekend was, de vogels zichzelf te doen fotografeeren.

Reeds een vijftal jaren geleden hadden een musch en een kievit zichzelf vereeuwigd, door bij het neerkomen of neerzitten twee koperdraadjes op elkaar te drukken, waardoor de elektrische stroom gesloten werd, waarin de electromagneet opgenomen was, die op den sluiters werkte.

Uit een oogpunt van techniek vond ik deze manier om vogelopnamen te doen, heel aardig, maar als tak van sport kon ze me niet bekoren, zoodat er jaren verliepen, vóór ik tot nieuwe proefnemingen besloot. Dit voorjaar kwam het er dan weer van. Ik plaatste eenvoudig mijn camera voor het nest, maakte sluiters en koperdraden in orde en ging wandelen in het duin, of aan een dijk liggen, om na eenigen tijd eens te gaan kijken, of de vogel op het nest geweest was, wat ik aan het gordijntje van den sluiters kon zien.

Werkelijk kreeg ik zoo enkele onberispelijke opnamen van kluiten en scholeksters.

Intusschen was het half Juli geworden, zonder dat ik eenige aanwinst in mijn lijst van vogelnegatieven boeken mocht en ik dacht er niet eens aan, dat die kans zich dit seizoen nog zou voordoen.

Op den avond van den 17den Juli echter kwam een mijner oud-leerlingen me de boodschap brengen, dat hij een nest van een kwartel wist. 't Lag in een vlasveld, maar twintig minuten gaans ver. Er lagen elf eieren in. Bij het plukken van het vlas was het nest gevonden. De eigenaar had wat vlas er om heen laten staan en den jongen last gegeven, mij de boodschap te brengen.

De knaap had nauwelijks het woord kwartel over de lippen, of ik was uit mijn stoel opgesprongen en luisterde met gespannen aandacht naar de verdere bijzonderheden. Dus zou ik, in dezen onfortuinlijken zomer, toch nog een aanwinst te noteeren krijgen? Ik had in ieder geval een mooie kans, te mooier, daar het een vogel betrof, die, nu ja, door de meeste plattelandbewoners wel vaak gehoord, maar door zeer weinigen, althans in deze omgeving, ooit gezien wordt, terwijl het vinden van een nest, ook door de menschen die steeds in het veld werken, nog grooter zeldzaamheid is. Ik herinner me, dat ik, als kleine jongen, eens negen kwartel-eitjes zag, die een arbeider, toen hij bezig was met erwten te „pikken”, in het veld gevonden en meegenomen had. In de vijf en twintig jaren, die sinds verlopen zijn, heb ik niets van eenigen kwartel gehoord of gezien. Eerlijk gezegd — gehoord heb ik hem nog niet. Zijn kwikmedit-kwikmedat is bekend genoeg, maar bewust gehoord heb ik het nooit.

Maar goed — nauwelijks was mijn kleine bode uitverteld, of ik pakte mijn camera op de fiets en reed met den jongen mee naar het bewuste vlasveld. Na tien minuten waren wij er. Het vlas lag nog ongebonden in schranken op den akker. Achteraan ontdekte ik een bosje, dat gespaard gebleven was. Daar had de kwartel zijn nest. Nieuwsgierig kwamen we naderbij, behoedzaam gingen we er op toe, gekeken, getuurd, jawel, de vogel zat er op. Hij bleef zoolang zitten, dat we op rug en vleugels

goed de bruinachtige kleur met de zwarte dwarsstreepjes en vooral de witte lengtestreepjes konden onderscheiden. Toen we vlak bij het nest kwamen, vloog de vogel weg en streek, tien meter verder slechts, in een haverveld weer neer. Meteen lagen wij op de knieën bij het nest, om de eieren te bewonderen. Ja, er lagen er niet minder dan elf in. Tien er van waren donker, vuilgeel van grondkleur met groote, bruine vlekken. Een er van was effen vuilwit, zonder eenige speling, precies als een patrijsei. Ze hadden ongeveer de grootte van ekster-eieren: ± 3 c.M. lang en 2 c.M. dik.

Dat de vogel zoolang was blijven zitten, was voor mij geen kwaad voorteken: hij was niet bijzonder schuw. Ik sleepte een paar gebonden schranken vlas bij het nest, en plaatste daar de camera op, of liever, verborg daarmee den drievoet, waarop mijn toestel stond.

Toen het zaakje klaar stond, gingen we maar weer naar huis, vertrouwend, dat de vale sluier van den nacht de verschrikkingen van het groene ding voor den vogel wel vervagen zou.

Toen ik den volgenden morgen vroeg weer ter plaatste kwam, zat het kwarteltje even vast op de eieren als den vorigen avond. Hij maalde dus blijkbaar niet om het kistje zoo dicht bij zijn nest. Daar ik school had dien dag, moest het beest maar weer

zichzelf fotografeeren. Eerst toen ik bij de camera neerhurkte, vloog het weg, weer het haverveld in. Ik stelde in, sloot de draden aan, verwijderde de vlasstengels, die de eieren nog te veel verborgen en legde de koperdraden boven de eieren, met een tusschenruimte van ongeveer een c.M. Nadat de plaat nog voorgeschoven was, ging ik heen. Na het ontbijt kon ik dan vóór schooltijd nog even gaan kijken.

Toen ik er zoo, na een uurtje, weer bijkwam, zat de kwartel waarempel weer stijf op het nest en vloog er eerst af, toen ik me bukte, om hem wat beter te bekijken. Toen ik echter naar het gordijntje keek, zag ik, dat het contact niet gewerkt had. In het nest kijkende, zag ik den eenen draad plat op de eieren liggen en den anderen hoog naar boven wijzen. Bij zijn sluipende, voortschuivende manier om zich op de eieren te zetten, had de vogel klaarblijkelijk den snavel juist tusschen de draden ingeschoven, zoodat de eene onder en de andere boven hem was komen te liggen.

Hoe mooi de zaak er dus ook voorstond, ze begon met een tegenvaller. Dat zou me echter niet meer gebeuren. Ik boog het uiteinde van den eenen draad nu tot een ring en bevestigde den anderen zóó, dat die er middenin stak, zonder te raken dus, daar de geringste aanraking contact bewerken moest. Zoo liet ik het zaakje staan en ging heen. Ongelukkigerwijze begon het te regenen en het hield den heelen voormiddag aan, zoodat ik eerst om twee uur, door den regen heen toch nog, naar mijn kwartel kon gaan kijken. Hij zat niet op het nest; de

LEGENDE VAN DEN KLOOSTERGANG.
IN DEN UTRECHTSCHEN KLOOSTERGANG.

Foto J. Vijverberg.

KWARTEL OP ZIJN NEST.

eieren waren nat van den regen; aan de draden was niet de minste verbuiging te zien; de vogel was dus den heelen morgen niet op zijn nest geweest. Ik dacht, dat hij het stellig wel in den steek gelaten zou hebben. Ik had het meer ondervonden, dat vogels — o.a. een patrijs — die eerst niet de minste vrees of schuwheid aan den dag legden, op een gegeven oogenblik er den brui van gaven en nest en eieren voorgoed in den steek lieten.

Ik nam dus een kiek van de eieren, pakte mijn toestel op, dat droop van den regen, en reed naar huis, in de meening, dat de kwartelkiekerij aan den kant was.

Den dag daarop, Donderdag, echter, moest ik tusschen schooltijd toch even gaan kijken. Zoowaar, de kwartel zat op zijn nest. Ik liet hem rustig zitten en ging gauw naar huis om platen in de chassis te steken en mijn toestel op de fiets te pakken tegen 's avonds. Werkelijk kreeg ik hem tusschen vijf en zeven uur twee maal op de plaat. Beide waren echter te zeer onderbelicht, als zijnde vlugge momentopnamen bij donker weer. Ik had te veel van mijn aplanaat gevergd.

Den volgenden Vrijdag was er geen school en had ik dus gelegenheid te over. 't Was mooi, zonnig weer en nog was het geen elf uur, toen ik al drie belichte platen van mijn kwartel had. Ik ging dus ontwikkelen en daar de opnamen goed waren, beschouwde ik de zaak nu werkelijk als afgelopen. Ik was zeer in mijn schik, toch nog een aanwinst te kunnen noteren, vooral waar het een vogel gold, die lang niet alledaagsch genoemd mag worden.

Evenwel dreef de gedachte, dat grauwe vogels, op het nest zittend en dus maar gedeeltelijk te zien, allemaal op elkaar lijken, me een kleine week later weer naar het kwartelnest. De vogel zat er nog op: de eieren waren nog niet uitgekomen. Toen ik vlakbij op hem stond te kijken, vloog hij weg en verdween maar weer in het haverveld. Het vlas was in tusschen gebonden en in hoopen van tien schranken overeind gezet. Zes Meter van het nest af ging ik achter een hoop liggen en tuurde tusschen de schranken door om den vogel naar het nest te zien komen. Nauwelijks vijf minuten lag ik er, toen ik het vogeltje, niet eens zoo veel grooter dan een spreek, in een heel andere richting op 20 M. afstands, recht voor me uit, ontwaarde. Met vlugge pasjes kwam hij nader, stond dan even stil om wat op te pikken en vervolgde weer zijn driftigen tred naar het nest. Daar gekomen, kroop hij, met den buik langs den grond schuivend, tusschen de spaarzame vlasstengels door, op de eieren, zonder ook maar den minsten argwaan te doen blijken. Ik stond op en ging heen, zonder het beest verder te storen. Den volgenden avond lag ik weer achter denzelfden hoop vlas — wat dichterbij het nest gezet — met den elastieken bal in de hand, op den vogel te wachten, om hem nu niet op maar, staande bij het nest, te fotografeeren.

Foto J. Vijverberg.

KWARTEL BIJ ZIJN NEST.

Lang hoefde ik niet te wachten op de verschijning van het dier, maar met de opname ging het zoo vlug niet. Hij kwam — natuurlijk, zou ik haast zeggen, — aan de achterzijde van het nest door de vlasstengels heenschuiven of naderde het nest van rechts, terwijl ik scherp ingesteld had op een kleine strook grond, links van het nest. Door eenige beweging van de lange elastieken slang liet hij zich niet weerhouden en van het nest verdrijven; als hij eenmaal zat, nog minder. Zelfs kleine aardkluitjes, die ik om hem heen deed neerkomen, lieten hem volmaakt koud, zoodat ik wel moest opstaan en hem van het nest afjagen. Hij wist heel goed, dat ik achter dien hoop vlas lag. Ten eerste hield ik niet eens beenen en schoenen verborgen en ten tweede kwam hij eens zòdicht langs wandelen, dat we elkaar op een kleinen meter afstands, tusschen de vlasschranken door, royaal in het gezicht keken, wat hem wel even deed weifelen, doch hem niet belette, zijn wandeling naar het nest bedaard voort te zetten. Inderdaad, van de 50 vogelsoorten, die ik tot nu toe fotografeerde, is dit vogeltje me zeker wel het allervertrouwelijkste gebleken.

Summa summarum, — ofschoon hij moeielijk te bewegen scheen, het nest van links te naderen, mocht ik toch in anderhalf uur tijds drie goedgeslaagde opnamen van hem maken, waarvan er twee op deze bladzijde zijn gereproduceerd. J. VIJVERBERG.

Russische beeldspraak met Fransche duidelijkheid toegelicht.

Eene maand voor den sluipmoordnacht 23/24 Maart 1881, waarin tsaar Paul I in zijne slaapkamer door saamgezworenen overvallen en „vermoffeld” werd, schreef graaf Woronzof aan zijn vriend Nicolaas Nowossilzof te Londen deze beeldspraak:

„Gij deelt mij mee, lieve vriend, dat er zich een storm verheven heeft en het schip verloren zal moeten gaan, daar de kapitein dol geworden is en de manschappen op doodvonnissen tracteert. De manschappen, die uit meer dan 30 personen bestaan, wagen het niet, zich tegen de mishandelingen te verzetten, omdat de kapitein vroeger ook al eens een man buiten boord gegooid en een ander vermoord heeft. Gij beweert intusschen, dat er nog ééne hoop op redding is, omdat de tweede leider op 't schip een verstandige en geschikte jonge man is, die het vertrouwen der manschappen geniet. En daarom bezweer ik u, keer bij ons aan boord terug om dien jongen man aan de lieden voor te stellen, opdat het schip en de lading, die immers voor een deel ook aan den jongen stuurman behooren, gered worde. Zij zijn ruim 30 tegen één, en 't zou belachelijk zijn te vreezen, dat de waanzinnige kapitein u zou kunnen doodden. Komt gij niet, dan staat het te voorzien, dat nog alle matrozen en de jonge stuurman ook, het slachtoffer van den toestand aan boord zullen worden....”

Voor den niet ingewijde wordt deze Russische beeldspraak zeker ook duidelijk, als hij begrijpt, dat de krankzinnige kapitein tsaar Paul, de jonge stuurman de grootvorst-troonopvolger Alexander I is. En de ruim 30 matrozen de ministers van keizer Paul. Alles wordt echter bijzonder duidelijk, indien men er de toelichting bijneemt, door graaf v. d. Palen in den avond voor den moord aan het voor de daad bijeengekomen gezelschap gegeven. Bevolen werd tsaar Paul gevangen te nemen en hem naar Sleutelberg te brengen.

Maar als de keizer zich verzet en er gerucht komt, wat dan?

„Ja, wat dan?” schertste de graaf, „wat dan?”

Quand on veut faire des omelettes, il faut casser des oeufs.

Duidelijker behoefde het niet.

S.

JACK DE ZANGER.

(Vervolg van bladz. 531.)

Sir Bryson blies zijn wangen op. „Je neemt heel wat op je, jongmensch,” zei hij op geërgerden toon. „Maar laat ik je, met je verlof, eerst eens een paar vragen doen. Hoe heet je eigenlijk?”

„Ik sta het heele land door bekend onder den naam van Jaap de Zanger.”

„Maar je werkelijke naam?”

„Dien geef ik liever niet op.”

Een diepe zucht van verlichting ontsnapte van tusschen Garrod's opeengeperste lippen, en hij wischte zijn voorhoofd af.

De kleine gouverneur zwol op als een kropduif. „Kom, kom!” riep hij uit, „dit is al te belachelijk. Denk je dat ik mijzelf en mijn gezelschap zou toevertrouwen aan iemand zonder naam, van wien men niet weet waar hij vandaan komt?”

Sir Bryson, erg voldaan over dezen volzin, keek naar Garrod, als om bij hem bijval te zoeken.

„Ik loop het baantje niet achterna, meneer”, zei Jack bedaard. „U is over de kwestie begonnen. Ik ben het heele land door bekend. Vraag het Cranston maar eens.”

Garrod, ziende dat zijn chef begon te weifelen, kon het stilzwijgen niet langer bewaren. „Zou het misschien niet beter zijn de zaak erbij te laten?” opperde hij nonchalant.

Sir Bryson wendde zich zeer ontstemd tot hem. „Meneer Garrod, neemt u me niet kwalijk”, zei hij vernietigend, „maar dat wilde ik net zelf voorstellen. Voor 't oogenblik valt er verder niets te bespreken”, voegde hij erbij, zich tot Jack wendende.

Jack slenterde heen, om de zaak met Cranston te bespreken.

Sir Bryson zeide zijn secretaris geducht de waarheid over zijn bemoeizucht. Garrod echter, bevrijd van Jack's tegenwoordigheid, had een zekere mate van koelbloedigheid herkreten.

„Het spijt me,” zeide hij beleefd, „maar ik kon er onmogelijk bijzitten en het aanhooren hoe die jonge vent u brutaliseerde”.

„Er was geen sprake van brutaliseeren,” zeide de ontstemde kleine gouverneur. „Onderhandelen is nu eenmaal onderhandelen! Hij ziet te krijgen wat hij kan.”

Garrod verbleekte. „U denkt er toch zeker niet over hem te engageeren!” zeide hij.

„Er is niemand anders,” zeide Sir Bryson.

„Maar hij is nog brutaler dan de Indiaan,” zei Garrod zenuwachtig. „En wie is hij? Wat is hij? De een of ander die voortvluchtig is”.

„U ziet het feit heelemaal over het hoofd dat het hem niet kan schelen of ik hem in dienst neem of niet”, zeide Sir Bryson. „Daar ligt onze waarborg in.”

„Ik beschouw dat als een tamelijk doorzichtige manoeuvre van hem,” riep Garrod uit.

Sir Bryson wendde zich vierkant in zijn stoel om. „U schijnt er al bijzonder erg tegen gekant te zijn dat we dien man in dienst nemen,” zeide hij nieuwsgierig.

Dit had tot gevolg dat Garrod voor goed het zwijgen werd opgelegd. Met een gebaar ging hij weder aan zijn werk.

Later zocht hij Jack weder op. Zij gingen op een bank zitten aan den oever en Garrod stond toe dat hem eerst eenige pijnlijke vragen gesteld werden, die hij ook beantwoordde, om het niet te doen voorkomen, dat hij te gretig was om het onderwerp waarvan hij vervuld was, te berde te brengen.

Eindelijk zeide hij, met een hartelijkheid die pijnlijk was om te zien:

„Ik kan je zeggen dat het me goed deed je vanmiddag den ouwe de waarheid te hooren zeggen. Hij beult me gewoonweg af!”

„O, zoo iets gebeurt bij loven en bieden altijd,” zeide Jack achteloos. „Hij verwachtte niet anders. Iedereen kan wel zien dat hij van koopjes houdt.”

„Laat je met dit koopje maar niet in,” zeide Garrod ernstig. „Je zult er spijt van hebben als je het doet. Voortdurend zal hij zijn neus overal insteken, en erop staan dat er gedaan wordt wat hij wil, en dan geeft hij jou de schuld als de zaken verkeerd gaan.”

„De kwestie is, dat jij ontzag voor hem hebt, omdat hij het Groote Opperhoofd is,” zei Jack. „Maar hier slikken we zooiets niet.”

„Ben je dus toch van plan mee te gaan?” zeide Garrod hakkellend.

„Als hij mijn voorwaarden aanneemt”, zeide Jack. „Ik ben niet van plan voor een appel en een ei te gaan.”

Garrod liet het hoofd op de borst zinken. „Nou... maar je

moet later niet zeggen dat ik je niet gewaarschuwd heb,” zeide hij op vreemden, egalen toon.

HOOFDSTUK V.

JACK VERNEEMT NIEUWS OMTRENT ZICH ZELVEN.

Jack werd dus eenigen tijd later tot eersten gids van Sir Bryson's gezelschap aangesteld. Dagen van ingespannen voorbereidselen maken volgden. In de eerste plaats moesten de voorraden van het gezelschap een krachtig wiedingsproces ondergaan. Het petroleumstel, de ledikanten, de wit-flanellen costuums, de parasols, enz., werden achtergelaten. Er was een tekort aan meel en spek, dat de achterraden van Fort Cheever niet in staat waren aan te vullen. De voorraad van den afgelopen winter was bijna uitgeput, en de voorraden voor den aanstaanden winter waren nog niet aangekomen. De Indianen, die de eenige klanten van den winkel waren, leven gedurende den zomer van de opbrengst van het land. Cranston gaf zoowat al wat hij had, en zond een boodschapper de rivier af met een dringend bevel om nog meer mee te brengen met de volgende boot.

Jack werd erg bemoeilijkt door gebrek aan hulp van de zijde van zijn eigen gezelschap. Vassall en Baldwin waren gewillig genoeg als het op helpen aankwam, maar ze wisten niet hoe. Garrod was nu eens koud, dan weder warm, en deed allerlei voor Jack volkomen onverklaarbare dingen. Alleen het maar al te duidelijke lijden van den man voorkwam, dat het tweetal openlijk twist kreeg. Jack liet hem met een verachtelijk schouderophalen gaan. De kleine gouverneur vaardigde bevelen uit en trok ze weder in op de meest verbijsterende manier, en ieder ontevredene was altijd zeker, van hem gehoor te krijgen. Doch Jean Paul Ascota, van wien Jack het meest reden had gehad kwaadwilligheid te verwachten, bezorgde hem heelemaal geen last. Dit op zichzelf had hem al behooren te waarschuwen voor gevaar, doch hij had te veel andere dingen om aan te denken.

Men kan niet zeggen dat Jack dit alles met voorbeeldig geduld verdroeg. Hij bezat echter een krachtig wapen in zijn onverschilligheid. Als de zaken op het doode punt waren gekomen, lachte hij, trok zich in zijn eigen kleine kamp terug, en hield zich daar met zijn banjo bezig, tot er iemand kwam met een olijftak. Ze waren absoluut afhankelijk van hem.

Op den achtsten dag werd de tocht eindelijk aangevangen. Na zijn paard bestegen te hebben, nam Jack een positie in op een heuveltje aan den kant van het spoor, en keek toe terwijl zijn gezelschap voorbij trok.

Wat hemzelf betrof, hij had geen enkele van de tooneelachtige versierselen vergeten, waarvan het artistieke gevoel van een jongmensch zooveel houdt. Zijn paard was het beste van den geheelen troep en het best uitgerust. Hij had een ruigen rijbroek van berenhuid weten te bemachtigen, en aan zijn gordel hing een reusachtige 44 in een holster. Hij droeg een zwerigen breedgeranden „Stetson”-hoed, en een kleurige zijden zakdoek was losjes om zijn hals geknoopt. Hem daar zoo te zien zitten met zijn hand op zijn heup, met zijn hooghartigen blik, het deed Linda Trangmar aan als een lichten steek. Zij beet zich op de lippen, noemde zichzelf een zottin, en gaf haar paard de sporen.

(Wordt vervolgd).

GEVELTJE TE AMERSFOORT,
LANGESTRAAT 11,
onlangs gerestaureerd onder toezicht van den
architect W. van Schaik.

ONTVANGEN BOEKEN, ENZ.

Vereeniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland. Verslagen der algemeene vergaderingen van 28 Mei 1913, 2 Mei 1914, 8 Mei 1915, 6 Mei 1916 en 12 Mei 1917 en bijdragen over enkele terreinen der Vereeniging.

Deze bijdragen zijn: Een door Dr. H. W. Heinsius opge- maakte voorloopige lijst van de te Oisterwijk waargenomen planten; een lijst van vogels, in den wilden staat op het Naardermeer waargenomen; „Hoe ontstonden de vennen van Oisterwijk?” door Prof. dr. Eug. Dubois; „De mollusken van het Naardermeer” door Dr. W. G. N. van der Sleen; „Griend en zijn vogels” door J. Drijver. Het boekje, dat voor het mooie streven der sympathieke Vereeniging opnieuw belangstelling wekt, bevat een zevental illustraties. Men verzuime niet, zich als lid op te geven. Het adres der Vereeniging is: Rokin 69 Amsterdam.